

Rudolf Steiner

Kalendář duše

Předmluva

Obsahem tohoto spisku jsou meditační úvody k týdenním průpovědím Kalendáře duše Rudolfa Steinera (Anthroposophischer Seelenkalender 1912 – 13). Vyplynuly z dlouholeté vnitřní práce s dílem, které lze považovat za jeden z nejcennějších duchovních darů naší doby. Neboť Kalendář duše není jen souborem 52 manter, vyjadřujících proměnlivé nálady duše v rytmickém prožívání roku, nýbrž svou stavbou a vzájemnými vztahy jednotlivých průpovědí, zejména polárními (zrcadelnými) a kvadraturními, je podivuhodným časovým útvarem a živým organismem, jímž proudí procesy růstu a zrání, rytmický dech i tep duše v jejím poznávání světa i sebe samé.

Pro toho, kdo se ve vážné práci ponoří do hlubin a vystoupí do výšin těchto meditačních manter, se Kalendář duše stává nevyčerpatelným zdrojem zážitků, s možností stále nových objevů. Úvody k nim je proto nutno považovat jen za **jedny z možných** a nikoli za jednoznačný výklad. Také připojený český překlad, usilující o zachování rytmu a místy i hláskových kvalit, bez nichž není mantra mantrou, je samozřejmě jen jednou z možných variant, která má pouze usnadnit pochopení originálu.

Kalendář duše má svůj vlastní výrazový slovník, kterému je třeba se naučit rozumět. Výrazy jako „Seelentiefe, Geistestiefen, Weltenhöhen“ apod. mají vesměs svůj zcela konkrétní význam, pochopitelný jen z celku meditačního organismu. Velkou zásluhu na jejich osvětlení má zejména dr. Karl König, v jehož úvahách (Über Rudolf Steiners Seelenkalender, Stuttgart 1970) jsem našel v mnohém směru potvrzení a upřesnění svých vlastních poznatků. Práci holandského autora H. D. van Goudoevera (Eine Betrachtung über den Anthroposophischen Seelenkalender, Stuttgart 1975) jsem při koncipování svých „úvodů“ neměl ještě k dispozici; je příkladem dalšího možného hlediska, které se dobře doplňuje s hlediskem použitým v tomto spisku.

Je třeba zdůraznit, že mantrické průpovědi Kalendáře duše jsou určeny k individuální meditační práci, kterou „úvody“ nechtějí nahradit, nýbrž jen **podnítit**. Pokud se jim to podaří, je jejich úkol splněn.

*Zdeněk Váňa
červen 1992*

Úvodní slovo Rudolfa Steinera k prvnímu vydání z roku 1912 – 13

Člověk se cítí být spojen se světem a s jeho časovým průběhem. Ve své vlastní bytosti pociťuje zrcadelný obraz světového praobrazu. Obraz však není symbolickým napodobením praobrazu. To, co zjevuje velký svět v proudu času, odpovídá rozkyvu lidské osobnosti, který neprobíhá v elementu času. Svou bytost oddanou smyslům a smyslovým vjemům může člověk cítit spíše jako něco, co odpovídá letní přírodě protkané světlem a teplem. Zakotvenost v sobě samém a život ve světě vlastních myšlenek a vůle může pociťovat jako něco zimního. Tak se v něm stává rytmem mezi vnějším a vnitřním životem to, co se v přírodě projevuje v časovém sledu jako léto a zima. Jestliže však uvede svůj bezčasý rytmus vnímání a myšlenek ve vztah k časovým rytmům přírody, může objevit velká tajemství bytí. Rok se mu tak stane praobrazem lidské duševní činnosti a tím plodným zdrojem pravého sebepoznání. V tomto Kalendáři duše si lidského ducha představujeme v situaci, kde může v náladách ročních dob týden po týdnu **vycit'ovat** v obraze dojmů během roku svůj vlastní duševní život. Myslí se tu na **citové** sebepoznávání. Toto citící sebepoznávání může pomocí charakteristických týdenních vět prožívat v čase oběh duševního života jako něco bezčasového. Výslovně budiž řečeno, že se tím myslí na jednu z možností cesty sebepoznání. Nejde o „předpisy“ podle vzoru teosofických pedantů, nýbrž poukazuje se na živé působení duše, jaké jednou může být. Všechno, co je určeno pro duši, má individuální zabarvení. Avšak právě proto nalezne **každá** duše svou cestu ve vztahu k jiné, individuálně naznačené cestě. Bylo by snadné říci: chce-li duše usilovat o určité sebepoznání, **má** medитovat tak, jak je tu uvedeno. Ale řečeno to **není**, protože vlastní cesta člověka se nemá pedantsky přizpůsobovat nějaké „stezce poznání“, nýbrž má z ní přijímat pouze podnět.

Poznámka: Datování průpovědí je provedeno podle 1. vydání z roku 1912 – 13. Na dotaz o každoročním posunu dat odpověděl Rudolf Steiner: „Hlavní věcí je, aby první průpověď začala vždy o velikonočních. Posuny nemají velký význam, protože vždy tři týdenní průpovědi mají stejnou náladu.“

Úvodní slovo Rudolfa Steinera k druhému vydání z roku 1918

Běh roku má svůj vlastní život. Lidská duše může tento život svým citem sledovat. Dá-li na sebe působit tím, co týden po týdnu rozličně promlouvá ze života roku, pak takovým spoluprožíváním nalezne teprve vpravdě sama sebe. Pocítí, jak jí tím vyrůstají síly, jež ji posilují zevnitř. Zpozoruje, že takové síly se v ní chtějí probudit podle jejího podílu na smyslu světového dění, jak se odehrává v průběhu času. Tím si teprve uvědomí, jaké jemné, ale významné spojovací nitky existují mezi ní a světem, do něhož se zrodila.

V tomto kalendáři je pro každý týden určena průpověď, dávající duši spoluprožívat, co se děje v tomto týdnu jako součásti celkového života roku. V průpovědi má být vyjádřeno, čemu dává tento život v duši zaznít, jestliže se tato s ním spojí. Myslí se tím na zdravý „pocit jednoty“ s během přírody a na silné „nalezení sebe“ z toho vznikající v přesvědčení, že vycit'ování světového dění ve smyslu průpovědi je pro duši něčím, po čem touží, jestliže dobře rozumí sama sobě.

1

Jaro

(7. – 13. dubna)

Velikonoční nálada

**Wenn aus den Weltenweiten
Die Sonne spricht zum Menschensinn
Und Freude aus den Seelentiefen
Dem Licht sich eint im Schauen,
Dann ziehen aus der Selbstheit Hülle
Gedanken in die Raumesfernen
Und binden dumpf
Des Menschen Wesen an des Geistes Sein.**

**Když z dálav světových
hovoří slunce k lidské mysli
a radost z hlubin duševních
se světlem pojí se ve zření,
pak plynou myšlenky
ze schrány jáství v dálné prostory
a matně poutají
člověka bytost k duchovnímu bytí.**

Když Rudolf Steiner vytvořil roku 1912 Kalendář duše jako výsledek svých dlouholetých okultních zkušeností, učinil jeho východiskem velikonoční svátek mystéria na Golgotě. Má-li totiž duše prožívat v meditacích kalendáře Ducha, působícího v rytmech času (srv. průpověď Základního kamene:

„Denn es waltet der Christus-Wille im Umkreis – in den Weltenrhythmen, Seelen begnadend“ / Neboť vládne vůle Kristova v okruhu – ve světových rytmech, s milostí k duším), pak je pravou branou k těmto zážitkům spojení Kristova impulsu se Zemí, zrození vědomí já, zjevení mystéria času. Neboť Kristovou událostí byl dán podnět k novému vývoji lidstva. Jeho cíle bude dosaženo, jestliže se člověk s ním spojí ze svého svobodného vědomí. A jednou z cest k tomuto cíli je právě intimní duševní prožívání časového dění roku, jak je umožňuje Kalendář duše.

Velikonoční brána roku má svůj protipól v podzimním svátku Michaelově. Spolu s ním tvoří osu, kolem níž se seskupuje celý časový organismus roku. To je vyjádřeno zrcadelným vztahem průpovědí kolem této osy. Na podzim vedou duši k zimním hlubinám, k poznání Ducha ve vlastním nitru; od jarního mezníku naopak k výstupu do letních výšin, k prožívání Ducha ve světě.

Počátkem této cesty je první průpověď, která je ve svém zrcadelném vztahu k poslední zároveň výrazem velkého obratu. V předvelikonoční době se duše probudila pro smyslové vnímání a uvědomila si svůj význam pro svět, který do ní začal proudit. Nyní naopak vystupuje ze sebe a vydává se na cestu k pochopení významu světa pro sebe. Ze světových dálav jí září vstříc vítězné světlo jarního slunce jako obraz kosmického zmrtvýchvstání:

*Když z dálav světových
hovoří slunce k lidské mysli...*

Na toto zjevení krásy v proudícím světle (viz 52. průpověď) odpovídají hlubiny duše pocitem radosti, oné zažehující jiskry Boží, která má své sídlo právě v „duševních hlubinách“ pocitového těla (Empfindungsleib), obrácených ke světlu světa:

*... a radost z hlubin duševních
se světlem pojí se ve zření...*

Jako se světlem se vlévá do lidských těl životní síla (52.), tak proudí táž síla opačným směrem v proměněné podobě myšlenek:

*... pak plynou myšlenky
ze schrány jáství v dálné prostory...*

Protože těžiště prožívání se nyní posunulo do smyslové sféry, je to již jen odražené měsíční světlo myšlení vázaného na smysly, které může jen matně a stínově spojovat člověka s duchovním bytím:

*... a matně poutají
člověka bytost k duchovnímu bytí.*

Kosmickým znamením této skutečnosti je světlo jarního měsíčního úplňku, přemožené vítězně stoupajícím sluncem. Je signaturou velikonoce a zároveň znamením pro duši, že k opravdovému spojení se světem musí vyvíjet ještě jiné schopnosti než pasivní myšlení. Jak dále uvidíme, je tento vývoj obsahem celého velikonočního období až k svatodušním svátkům.

(14. – 20. dubna)

**Ins Äußre des Sinnesalls
Verliert Gedankenmacht ihr Eigensein;
Es finden Geisteswelten
Den Menschensprossen wieder,
Der seinen Keim in ihnen,
Doch seine Seelenfrucht
In sich muß finden.**

**Do zevní sféry smyslové
moc myšlenek svou ztrácí svébytnost;
duchovní světy nalézají
výhonek lidský znovu,
jenž sémě svoje v nich,
však duševní svůj plod
jen v sobě musí nalézt.**

Také nálada 2. týdne se nám stane pochopitelnou ve svém zrcadelném vztahu k 51. průpovědi, stojící před velikonočním pólem obratu. Jako tam se vnější svět vléval do duše bohatstvím smyslových vjemů (Ins Innre des Menschenwesens ergießt der Sinne Reichtum sich), tak zevnitř tomu odpovídá nyní stále ještě myšlení – avšak myšlení, které již ztrácí svou moc. To, co bylo v předchozí (1.) průpovědi jen naznačeno o myšlenkách, které jen matně spojují bytost člověka s bytím duchovním, vystupuje nyní do popředí v celé své realitě:

*Do zevní sféry smyslové
moc myšlenek svou ztrácí svébytnost...*

Dokud myšlení spočívalo samo v sobě, odpoutáno od smyslovosti, jak tomu napomáhala temnota zimy, zářila jeho síla plným leskem. Proti barvitosti smyslových dojmů, které nyní zaplavují lidskou duši, však jeho záře vybledá – v závislosti na smyslech se stává jen něčím stínovým.

V této situaci, která je pro dnešní dobu příznačná, zbývá člověku jediná útěcha – že totiž to, co je v jeho myšlení cenné, co v něm zůstává jako živý výhonek či ratolest na jinak uschlém stromě poznání, bude přijato duchovním světem, který jej hledá jako cíl svého vlastního vývoje:

*... duchovní světy nalézají
výhonek lidský znovu...*

Člověk sám pochází z duchovního světa a z něho čerpá všechny své dary a schopnosti – jako semeno, které musí pěstovat a rozvíjet zde na Zemi v plod svého duševního úsilí:

*... jenž sémě svoje v nich,
však duševní svůj plod
jen v sobě musí nalézt.*

Zejména u těchto velikonočních průpovědí si můžeme uvědomit pozoruhodnou skutečnost: jméno Kristovo nezaznívá v Kalendáři duše ani jednou, Jeho přítomnost je však

přesto možno cítit z každé řádky. Neboť cesta, kterou duše hledá v prožívání časových rytmů roku, je **Jeho** cestou; poznání, o něž při tomto hledání usiluje, je **Jeho** pravdou; cíl, jehož může přitom dosáhnout, je **Jeho** životem. A tak nám ze všech průpovědí roku zaznívají slova Toho, jenž o sobě řekl: „Já jsem ta cesta, pravda i život“.

(21. – 27. dubna)

**Es spricht zum Weltenall,
Sich selbst vergessend
Und seines Urstands eingedenk,
Des Menschen wachsend Ich:
In dir, befreiend mich
Aus meiner Eigenheiten Fessel,
Ergründe ich mein echtes Wesen.**

**K vesmíru hovoří,
na sebe zapomínajíc
a pamětlivo svého původu,
rostoucí lidské já:
Jen v tobě, když se zbavím
všech pout svých výlučností,
svou pravou bytost zbadám.**

Dramatický proces vzájemného hledání, ztracení a nalézání mezi vnějším světem, který proudí do duše a duší, jež vystupuje ze sebe, pokračuje nyní dále.

Jako v předvelikonoční době mohla duše slyšet hlas světa, který k ní promlouval v mocném zjevení sil růstu v jarní přírodě, tak nyní hovoří k vesmíru lidské já. Já člověka, jež pod mocným dojmem zjasněného světa zapomíná samo na sebe, začíná se šířit ze svých úzkých mezí, vzrůstat a uvědomovat si temně souvislost se světem, z něhož se v dávných dobách vydělilo:

*K vesmíru hovoří,
na sebe zapomínajíc
a pamětlivo svého původu,
rostoucí lidské já...*

V předchozí průpovědi zazněl poprvé motiv **ztráty**, který nás bude nyní provázet celou čtvrtí roku, od velikonoce až k svatojánské době (14. průpověď) – opět celkem sedmkrát, v podobě verlieren, verlassen, vergessen (ztrácet, opouštět, zapomínat).

Neboť každému hledání předchází vždy nějaká ztráta, každé nalézání je vykoupeno nějakou obětí, ztrátou. A tak je tomu i při hledání Ducha ve světě, jež duše nyní nastupuje. Svět se jí zjevuje nejprve závojem smyslů, v němž duše ztrácí moc svého myšlení (verliert Gedankenmacht ihr Eigensein). Já, které vystupuje nyní ze sebe, ztrácí mnoho z toho, co získalo sestupem do vlastního nitra. Ale vzhledem k cíli, k němuž směřuje, je tato ztráta zároveň **osvobozením**, uvolněním z pout omezujících vlastností, jež nás odlučují od světa, z něhož pocházíme a kde můžeme proto nalézt svou pravou bytost:

*... Jen v tobě, když se zbavím
všech pout svých výlučností,
svou pravou bytost zbadám.*

Tato cesta není snadná, neboť znamená odříkání, přemáhání vlastního sobectví. Vyžaduje proto aktivní úsilí, jež proniká až k samým **základům** světa (**ergründe** ich), bez ohledu na ztráty a oběti s tím spojené. Jen tak může duše dosáhnout svého cíle.

(28. dubna – 4. května)

**Ich fühle Wesen meines Wesens:
So spricht Empfindung,
Die in der sonnerhellten Welt
Mit Lichtesfluten sich vereint;
Sie will dem Denken
Zur Klarheit Wärme schenken
Und Mensch und Welt
In Einheit fest verbinden.**

**Já bytost bytosti své cítím,
tak praví pocit,
jenž v prosluněném světě
se s proudy světla pojí;
chce k jasů myšlení
též teplo darovat
a člověka i svět
v jednotu pevně spojit.**

Lidské já, jež se obrátilo cele k světovému dění tak, že zapomíná samo na sebe, osvobozuje se z pout svých výlučnosti a uvědomuje si svůj původ, začíná vycit'ovat „bytost své bytosti“, světovou podstatu, z níž vzešlo a jejíž je součástí, byt' samostatnou:

*Já bytost bytosti své cítím,
tak praví pocit...*

Tento pocit je umocněn dojmem světa, prozářeného jarním sluncem, s jehož světelnou záplavou se spojuje nitro duše v cítění:

*... jenž v prosluněném světě
se s proudy světla pojí...*

Neboť duše se může otevřít světu především svou schopností **cítění**, a to cítění proměněného, očištěného od pouhé subjektivity sympatií a antipatií, od všech nižších sobeckých pohnutek. Cítění se musí proměnit ve schopnost nesobeckého **soucítění**, ve schopnost **vcítění** se v okolní svět. Jen tak se může stát nástrojem hlubšího, objektivního poznání, jež proniká až do sféry **inspirace**. Takovéto cítění může pak přinášet vstříc zevně proudícímu světlu teplo vlastní niternosti, jež daruje slábnoucímu jasů jiné poznávací schopnosti duše – myšlení:

*... chce k jasů myšlení
též teplo darovat...*

Zatímco myšlení jen osvětluje a rozlišuje, cítění **spojuje**, a proto právě v této schopnosti, ovšem odsobečtění, očištěné a proměněné v soucítění, jež se může vystupňovat až v aktivní, čínorodou **lásku**, nalézá duše prostředek ke spojení se světem:

*... a člověka i svět
v jednotu pevně spojit.*

To naznačuje i druhá část průpovědi základního kamene slovy: „Das eigne Ich dem Welten-Ich **vereinen** – Und du wirst wahrhaft **fühlen** – Im Menschen-Seelen-Wirken.“ (Spojit své vlastní já s Já světovým – a budeš vpravdě cítit – v duševním působení člověka).

(5. – 11. května)

**Im Lichte, das aus Geistestiefen
Im Raume fruchtbar webend
Der Götter Schaffen offenbart:
In ihm erscheint der Seele Wesen
Geweitet zu dem Weltensein
Und auferstanden
Aus enger Selbstheit Innenmacht.**

**Ve světle, které z hlubin duchovních
tká plodně v prostoru
a tvorbu bohů zvěstuje:
v něm zjevuje se bytost duše,
jež rozvila se v bytí světové
a z vnitřní moci povstala
úzkého jáství vlastního.**

Jestliže se duše spojila teplem svého cítění s proudy světla, v němž se jí zjevuje okolní svět, a otevřela se tak jeho hlubšímu poznání, pak může také vycítit neviditelný zdroj světového světla – sílu, která vytváří prostor a naplňuje svět bytím (srv. průpověď Benediktovu ve 3. obraze mysterijního dramatu „Die Pforte der Einweihung“: Des Lichtes webend Wesen, es erstrahlet – durch Raumesweiten – zu füllen die Welt mit Sein / Tkající bytost světla září – prostoru dálavami – by naplnila bytím svět). Je to síla, z níž vychází všechen viditelný svět a v níž má i člověk svůj původ. V Kalendáři duše je označován jako „duchovní hlubiny“ (Geistestiefen) – výraz, který má ve většině průpovědí význam éterného těla člověka. Na tomto místě jde však o kosmické hlubiny Ducha – éterné tělo Země, jehož síly tkají plodně v prostoru a zjevují tak tvořivou činnost božských bytostí:

*Ve světle, které z hlubin duchovních
tká plodně v prostoru
a tvorbu bohů zvěstuje...*

Lidská duše, která vycítí působení těchto světelných éterných sil ve všem jarním vzrůstání a rozkvétání, se sama rozvíjí jako květ, zjevuje svou vesmírnou podstatu, zrcadlí se ve světovém éteru jako kosmická bytost:

*... v něm zjevuje se bytost duše,
jež rozvila se v bytí světové...*

Zjevuje se jako bytost, která se zbavila pout pozemské osobnosti a povstala z úzkých mezi sebe samé:

*... a z vnitřní moci povstala
úzkého jáství vlastního.*

Průpověď tohoto týdne patří ke skupině čtyř manter, jež bychom mohli nazvat kvadrantem světla. Neboť především v nich se projevuje, jak v rytmech roku tajemně pulsují a obíhají síly světla.

Na jaře proudí k duši nejprve ze světových výšin (48.), tj. zjevně našim smyslům ve světle stoupajícího jarního slunce. Po velikonoční proměně září pak i neviditelně z duchovních hlubin éterného světa (5.). To je kosmický dech světla, jež je duší vdechováno na podzim v michaelském období, přijímáno do vlastního éterného těla, kde se stává světlem duše (22.), která je pak vyzařuje jako vnitřní slunce navenek v čínorodé síle životní vůle (31.).

Duše, která vědomě prožívá tyto čtyři stupně světelného přijímání – *communio*, spojuje se s Tím, jenž žije a působí ve světle – s éterným Kristem.

(12. – 18. května)

**Es ist erstanden aus der Eigenheit
Mein Selbst und findet sich
Als Weltenoffenbarung
In Zeit – und Raumeskräften;
Die Welt, sie zeigt mir überall
Als göttlich Urbild
Des eignen Abbilds Wahrheit.**

**Ze svébytnosti povstalo
mé já a nalézá se
v silách prostoru a času
co světa zjevení;
svět ukazuje všude,
jak božský praobraz,
vlastního obrazu mi pravdu.**

Průpověď tohoto týdne utvrzuje předchozí zážitek duše, jejíž bytost se ve světle kosmického éteru, působícího ve všem přírodním tvoření, rozšiřuje volně do světových dálav a překonává meze svého úzkého jáství. Lidské já povstává ze své nižší osobnosti pod dojmem zázraku rozkvétající přírody a prozářeného nebe, spojuje se s nimi svými city a jeví se samo jako světové zjevení, zasazené bohy do prostoru a času:

*Ze svébytnosti povstalo
mé já a nalézá se
v silách prostoru a času
co světa zjevení...*

Já, které vystoupilo ze sebe, se tedy neztrácí, ale naopak nalézá v odevzdání svou světovou podobu, svou spřízněnost se světem.

A pro zrak, jenž se nespokojuje se smyslovými dojmy, ale dává všem věcem hovořit ve vlastním nitru a proniká tak do jejich podstaty, smyslům nepřístupné, ukazuje svět svou božskou tvář. Jeví se jako božský praobraz, podle jehož věčných zákonů a sil byl vytvořen pozemský člověk – k obrazu božímu:

*... svět ukazuje všude,
jak božský praobraz,
vlastního obrazu mi pravdu.*

Já, jež se v sebepoznání ponořilo do vlastních hlubin a dotklo vlastní božské podstaty, je nyní vedeno opět ze sebe ven, z mikrokosmu do makrokosmu. Neboť poznání není trvalý stav, nýbrž proces, a celistvého poznání je postupně dosahováno jen v rozkyvu mezi oběma póly: skrze já k světu, skrze svět k já. Lidská duše nemůže nalézt pravdu své bytosti jen v sobě, nýbrž i v božském světě, z něhož vychází, pro nějž tu vlastně je a do něhož se po splnění svých úkolů vždy zase vrací – na cestě ke svému konečnému cíli.

(19. – 25. května)

**Mein Selbst, es drohet zu entfliehen,
Vom Weltenlichte mächtig angezogen.
Nun trete du, mein Ahnen,
In deine Rechte kräftig ein,
Ersetze mir des Denkens Macht,
Das in der Sinne Schein
Sich selbst verlieren will.**

**Mé já mi hrozí uniknout,
vábeno mocně světlem světovým.
Teď ty, mé tušení,
se ujmí pevně svého práva,
moc myšlení mi nahrad',
jež ve smyslovém zdání
chce ztratit samo sebe.**

Prožívání vnějšího světa, prozářeného jarním sluncem, staví duši zároveň před **zkoušku**, jež je vyjádřena v průpovědi 7. týdne. Patří v Kalendáři duše ke kvadrantu varování a napomenutí (7., 20., 33. a 46.). Jako v zrcadelné průpovědi hrozí duši, že svět, vstupující stále silněji do oblasti smyslového vnímání, utlumí a ochromí niterné schopnosti duše a vystaví ji tak jednostranným ahrimanským vlivům, nyní naopak hrozí duši, jež vystupuje ze sebe, že ztratí jasné sebevědomí, že se rozplyne ve světle, které ji tak mocně přitahuje, a propadne tak **luciferským** silám:

*Mé já mi hrozí uniknout,
vábeno mocně světlem světovým...*

A jako proti prvnímu nebezpečí se duše brání silou **vzpomínky**, uchopenou z duchovních hlubin éterného těla a schopnou proto posílit slábnoucí zření, tak nyní je vzývána jiná duševní schopnost, jež se stává hlavní silou duše v období mezi svatodušními svátky a michaelským obdobím, kdy je prožívána na sedmi stupních – silou **tušení**:

*Teď ty, mé tušení,
se ujmí pevně svého práva...*

– jako schopnost, která nyní plným právem vystupuje do popředí, aby nahradila sílu myšlení, která se v zajetí smyslů stává jen něčím smyslovým a ztrácí se:

*... moc myšlení mi nahrad',
jež ve smyslovém zdání
chce ztratit samo sebe.*

Co je to tušení a na co nám poukazuje?

Není to nic atavistického, nýbrž naopak **nová schopnost** probouzející se duše vědomé (i jako slovo je známo teprve od konce středověku). Je to síla, která dává v intuitivním záblesku nahlédnout do vlastního osudu, vlastní karmy, a která nás proto spojuje s onou vůdčí bytostí

našeho pozemského života, jež nese naše vyšší já a provází je od inkarnace k inkarnaci – s naším **andělem**. Tušení zprostředkovává zážitek duchovního vedení, jež duše potřebuje při svém putování po světě. Proto zaznívá tento motiv naplno právě nyní, ve svatodušní době. V tušení vzhlíží duše ke svému průvodci, který je jejím ochráncem v životních zkouškách a jenž ji pozvedá do božského světa při každém jejím výstupu z pozemských schrán.

(26. května – 1. června)

**Es wächst der Sinne Macht
Im Bunde mit der Götter Schaffen,
Sie drückt des Denkens Kraft
Zur Traumes Dumpfheit mir herab.
Wenn göttlich Wesen
Sich meiner Seele einen will,
Muß menschlich Denken
Im Traumessein sich still bescheiden.**

**Moc smyslů vzrůstá
pospolu s bohů tvořením;
a sílu myšlení
mi tlumí v matné snění.
Když božská bytost
se s mojí duší spojit chce,
myšlení lidské musí
se v bytí snovém tiše uskrovnit.**

Když na počátku jara, v období před velikonoce, začaly v duševním prožívání působit opět smyslové dojmy jako zvěst okolního světa, mohla jim duše vyslat ze svého nitra vstříc moc svého myšlení, upevněnou duchovním zrozením uprostřed zimy. Tuto základní náladu vyjadřovala 45. průpověď, v zrcadelném působení k dnešní 8.

Nyní však miska vah klesla na druhou stranu. Božské tvoření v přírodě zaplavuje duši v jarní slavnosti květů, barev a vůní smyslovými vjemy, jejichž moc neustále vzrůstá a sílí:

*Moc smyslů vzrůstá
pospolu s bohů tvořením...*

V této situaci bledne světlo myšlení, jež musí duše, usínající do světového růstu a dění, nahradit jinou vnitřní schopností – tušením, jak o tom hovoří předchozí 7. průpověď. Bdělá síla myšlení je přemírou smyslových dojmů utlumena do stavu polobdění – polospánku, na ono rozhraní, jež nazýváme **snovým vědomím**, stává se matným sněním, jinými slovy klesá na úroveň cítění:

*... a sílu myšlení
mi tlumí v matné snění...*

Pokud byla duše naplněna světlem sebepoznání, mohla prozařovat matnost smyslů silou bdělého myšlení (45.). Avšak nyní, když vychází ze sebe a odevzdává se světu, tj. božskému Slovu v něm tvořícímu, musí obětovat tuto svou nejvlastnější sílu, aby uvolnila prostor pro božské působení zvenčí – především pro onu bytost, která je vůdčí duchovní mocí jejího života v tomto světě. Ta se může spojit jen s duší, která v náladě úcty a zbožnosti utlumí svou nejindividuálnější schopnost – myšlení, a spokojí se jen s jeho snovým stavem:

*Když božská bytost
se s mojí duší spojit chce,*

*myšlení lidské musí
se v bytí snovém tiše uskrovnit.*

Takto zaznívá v průpovědi tohoto týdne motiv **oběti** a odevzdání jako cesta ke spojení s objektivním duchovním světem.

(2. – 8. června)

**Vergessend meine Willenseigenheit
Erfüllet Weltenwärme sommerkündend
Mir Geist und Seelenwesen;
Im Licht mich zu verlieren
Gebietet mir das Geistesschauen,
Und kraftvoll kündet Ahnung mir:
Verliere dich, um dich zu finden.**

**Na svěbytnost mé vůle zapomíná
a zvěstí léta plní teplo světa
mou bytost duchovní i duševní;
ve světle ztrácet se
mi káže zření duchovní
a mocně hlásá tušení:
jen ztrat' se, abys našel se zas.**

Svatodušní doba zapadá do nejkrásnějšího měsíce roku, kdy omlazená příroda uchvacuje smysly duše, která je jakoby utopena v kráse vnějšího světa. Její bdělé vědomí je ztlumeno a upadá do snění. Její spojení s přírodou je stále těsnější a vnější teplo naplňuje její nitro a proniká až do sféry **vůle**:

*Na svěbytnost mé vůle zapomíná
a zvěstí léta plní teplo světa
mou bytost duchovní i duševní...*

Motiv **ztráty**, který provází jarní a letní putování duše, se ozývá v tomto týdnu nejplněji, a to v trojím stupňování:

1. Smyslový svět vnikající do duše zahaluje nejprve její vlastní **chtění** závojem zapomnění; ztrátu v oblasti chtění lze vždy nazvat zapomínáním, upadáním do nevědomí.

2. Duchovní zření pak nabádá duši, aby obětovala v odevzdání se světu bdělou sílu **myšlení**, jehož světlo je přemáháno světovým světlem a ztrácí se v něm:

*... ve světle ztrácet se
mi káže zření duchovní...*

3. A nakonec jako fortissimo se ozve mocný hlas **tušení**, jež nahrazuje zmatnělé myšlení, aby zvěstovalo **vůdčí motiv** celého jarního a letního prožívání:

*... a mocně hlásá tušení:
jen ztrat' se, abys našel se zas.*

Tajemství oběti, onoho „zemři a povstaň“ (Stirb und werde), k němuž jsme se dosud blížili jen v náznacích, zní nyní jakoby hlasem pozounů ve velkém svatodušním zvěstování. Myšlení mohlo na toto tajemství lidské existence na Zemi jen poukazovat. Jeho pravý význam může uchopit však jen **tušení**, a proniká proto i tam, kam myšlení nemá již přístup. Proto také nyní,

již na svém druhém stupni, zachycuje jako bleskem vůdčí motiv života duše ve světě: „Jen ztrat' se, abys našel se zas!“

To znamená: Obětuj své nižší já, svou pozemskou osobnost! Odevzdej se bez váhání Duchu, který žije a tvoří ve světě – a nalezeš se znovu ve vyšším, světovém Já – v Kristu!

(9. – 15. června)

**Zu sommerlichen Höhen
Erhebt der Sonne leuchtend Wesen sich;
Es nimmt mein menschlich Fühlen
In seine Raumesweiten mit.
Erahnend regt im Innern sich
Empfindung, dumpf mir kündend,
Erkennen wirst du einst:
Dich fühlte jetzt ein Gotteswesen.**

**K výšinám letním
se zářná bytost slunce pozvedá
a unáší mé lidské cítění
do dálav prostoru svých s sebou.
V mém nitru vzniká tušení
a pocit matně zvěstující:
Poznávat budeš jednou:
ted' cítila tě božská bytost.**

Rozhodnutí k oběti v náladě předchozího týdne je impulsem, jenž cele uvolňuje duši k jejímu vesmírnému letu. Spolu se zářivým červnovým sluncem stoupá až k jeho nejzazším výšinám, jež jsou již předzvěstí nastávajícího léta. Do této sféry věčného světla může však vystoupit jen v utlumeném, snovém vědomí, v **cítění**, jež stoupající slunce odnáší do svých prostorových dálav:

*K výšinám letním
se zářná bytost slunce pozvedá
a unáší mé lidské cítění
do dálav prostoru svých s sebou...*

V dnešní průpovědi se poprvé setkáváme s výrazem „výšiny“, který se v Kalendáři duše objevuje jen třikrát (10., 13. Sinneshöhen a 48. Weltenhöhen). „Letní výšiny“, k nimž spolu se sluncem stoupá lidské cítění, jsou výšinami prostorového světa, který je viditelným zjevem neviditelného světla, jež je tvoří a naplňuje bytím (viz též 5. průpověď). „Letní výšiny“ jsou tak protipólem „zimních hlubin“, temného světa hmoty Země. Sestup duše do nich zrcadlí průpověď 43. týdne.

Spolu s velkým výdechem Země na prahu léta vydechuje i duševní bytost člověka až do těchto světelných výšin, kam proniká jen svým cítěním.

A jejím poznávacím orgánem je tu opět **tušení**, které na svém třetím stupni matně prosvětluje její pocity a připravuje duši k zážitku božství ve světě, k zážitku, který až později, na vyšším stupni zralosti, vstoupí plně do vědomí:

*V mém nitru vzniká tušení
a pocit matně zvěstující:
Poznávat budeš jednou:*

ted' cítila tě božská bytost.

Podobně jako zelený had v Goethově Pohádce vytváří vůle k oběti most do duchovního světa, po němž duše stoupá do výšin, kde může slyšet hlas svého anděla:

Tvé já je nyní v náručí Božím, cítí jeho dech a samo je jím přijímáno a pocíťováno jako obětní plamen. To necht' jednou vstoupí do tvého plného poznání!

(16. – 22. června)

**Es ist in dieser Sonnenstunde
An dir, die weise Kunde zu erkennen:
An Weltenschönheit hingegeben,
In dir dich fühlend zu durchleben:
Verlieren kann das Menschen-Ich
Und finden sich im Welten-Ich.**

**V hodině této sluneční je na tobě,
bys poznal moudrou zvěst,
a kráse světa odevzdán,
sám v sobě cítil se a prožíval:
já člověka se může ztrácet
i nalézat v Já světovém.**

Červen je pravou sluneční hodinou roku. Slunce, které vykouzilo před zraky duše bohatství života z mrtvé země, blíží se k svému vrcholu. Vše, co se děje v této době kolem nás v přírodě, je zároveň velkým zvěstováním. A je na lidské duši, aby se mu naučila vnímavě naslouchat a je chápat. K tomu ji vybízí tajemný hlas jejího génia, s nímž se spojuje silou tušení:

*V hodině této sluneční je na tobě,
bys poznal moudrou zvěst...*

Ze tří hlavních duševních schopností je nyní v popředí **cítění**, jímž duše prožívá krásu světa, který ji obklopuje. Neboť myšlení se v závislosti na smyslových dojmech stalo něčím snovým a chtění je ovládáno city, jež se plně odevzdávají zjevení krásy božského tvoření – zjevnému tajemství světa:

*... a kráse světa odevzdán,
sám v sobě cítil se a prožíval...*

Jakou moudrou zvěst má duše čerpat ze zážitku této sluneční hodiny?

Je to onen základní motiv, který zazněl v průpovědi 9. týdne – „verliere dich, um dich zu finden“ (jen ztrat' se, abys našel se zas) – a který je nyní na dalším stupni osvětlen a dokreslen v plnějším vyjádření:

*.... já člověka se může ztrácet
i nalézat v Já světovém.*

V pokorném sebeodevzdání božským mocem, působícím ve světě, může člověk zdánlivě ztratit svou svébytnost, svou pozemskou osobnost, avšak jen proto, aby poznal, že je jen stínem pravého já, zauzlením egoistických sklonů, jimiž se vyděluje ze světa, z něhož pochází, ba staví se proti němu. Jestliže toto své nižší já přinese jako oběť na oltář zbožné úcty, pak ztráta se stane ziskem. Člověk pozná svou sounáležitost se světem, nalezne se ve světovém Já.

To je ona moudrá zvěst, kterou přináší duši sluneční hodina roku.

Jánská nálada

(23. – 29. června)

**Der Welten Schönheitsglanz,
Er zwinget mich aus Seelentiefen
Des Eigenlebens Götterkräfte
Zum Weltenfluge zu entbinden;
Mich selber zu verlassen,
Vertrauend nur mich suchend
Im Weltenlicht und Weltenwärme.**

**Lesk krásy světové
mě nutí z hlubin duševních
života svého božské síly
odpoutat k světovému letu;
sám sebe opustit
a s důvěrou se pouze hledat
ve světle a teple světa.**

Zážitek krásy světa, jenž provází duši od jarního probuzení Květné neděle (52. průpověď), kdy začal proudit z dálav světového prostoru a stupňoval se pak během jarního kvadrantu roku spolu se stoupajícím sluncem, dosahuje nyní, ve svatojánské době, svého vrcholu:

Lesk krásy světové...

Duše je zcela přemožena oslnivým leskem světové krásy, oním tajemným zjevením, jež je odleskem světového Ducha, a odevzdává se mu svými city (viz předchozí průpověď). Síla krásy je nyní tak mocná, že proniká až do hlubin duše, do oné sféry, kde podle slov R. Steinera (Rätsel der Philosophie) „se člověk v myšlení dotýká světových myšlenek, kde v cítění zaznívá světový tón a kde ve chtění se začíná probouzet síla světového života“:

... mě nutí z hlubin duševních...

Z této oblasti pocitového těla (Empfindungsleib), která tvoří hranici mezi vnitřním prožíváním a vnějším světem, mezi duší a její éternou a fyzickou schránou, vycházejí impulsy, jež řídí tvořivé síly éterného těla a nutí je, aby spolu s vydechující Zemí vyzařovaly navenek, aby se odpoutaly k vesmírnému letu:

*... života svého božské síly
odpoutat k světovému letu...*

Výdech Země dosahuje na svatojánských výšinách roku svého maxima. Spolu s ní vydechuje i duše, jež obětuje svou svébytnost ve všech třech oblastech svého působení. K oběti vlastního myšlení, jež se ztrácí ve světle (9. im Licht mich zu verlieren), k oběti osobního chtění, zastřeného zapomenutím (9. vergessend meine Willenseigenheit), přistupuje nyní oběť nejnvnitřnější síly – vlastního **cítění**, jež duše opouští v mocném vzletu do výšin:

... sám sebe opustit...

Opouštěny jsou však jen nižší city, neočištěné od egoismu. A proto může duše s důvěrou hledat své pravé bytí ve světovém světle a teple, ve zjevení božské moudrosti a lásky, pravého domova duše:

*... a s důvěrou se pouze hledat
ve světle a teple světa.*

Na opačném pólu roku, v hlubinách vánoc, mohl člověk nalézt Ducha jako božskou jiskru ve vlastním zjasněném srdci. Nyní může nalézt sebeobětováním téhož Ducha v jeho kosmické podobě. Jako tehdy prožíval „Kristus ve mně“, tak nyní „já v Kristu“. Neboť: Kdo ztratí svou duši pro mne, nalezne ji!

(30. června – 6. července)

**Und bin ich in den Sinneshöhen,
So flammt in meinen Seelentiefen
Aus Geistes Feuerwelten
Der Götter Wahrheitswort:
In Geistesgründen suche ahnend
Dich geistverwandt zu finden.**

**A jsem-li na výšinách smyslů,
pak plane v hlubinách mé duše,
z ohnivých světů Ducha,
pravdivé slovo bohů:
V hlubinách ducha tušením
hled' nalézt s Duchem spřízněnost.**

Průpověď tohoto týdne souvisí niterně s předchozí a vyjadřuje jen jinou nuanci téhož svatojánského zážitku. Duše dosáhla výšin smyslového světa a oddává se jeho kráse, za níž se skrývá božský svět. Je rozprostřena do světových výšin, spojena s jejich teplem a světlem:

A jsem-li na výšinách smyslů...

Tento mocný zážitek rozněcuje v jejích hlubinách – ve sféře pocitového těla – oheň svatého nadšení, jenž jí dává sílu slyšet slova bohů, především oné božské bytosti, v jejímž náručí nyní spočívá – světového Slova:

*... pak plane v hlubinách mé duše,
z ohnivých světů Ducha,
pravdivé slovo bohů...*

Po dokonalé oběti vlastní svébytnosti cítí duše, jak v jejím nitru plane světové Slovo ohnivým písmem napomenutí k poznání Ducha za závojem smyslů:

*... V hlubinách ducha tušením
hled' nalézt s Duchem spřízněnost.*

Počtvrté zaznívá motiv **tušení**, vůdčí poznávací síly duše v letním období. Nyní se stává světlem, které září hledající duši v „základech ducha“, tj. prozařuje její éterné tělo, jež se odpoutává od svých mezí k vesmírnému letu. V kosmických výšinách pak může slyšet pravdivé slovo bohů, zvěstující vznešené tajemství lidské bytosti: „Uvědom si, že jsi vlastně duch: Poznávej v zrcadlení svého éterného těla, spojeného nyní se světovým éterem, svou spřízněnost se světovým Duchem!“

Tímto zážitkem je dosažen vrchol roku, dovršeno ono „zemří a povstaň“, ono svatojánské „on musí růsti, já pak menšiti se“. To naznačuje i souvislost dnešní průpovědi se zrcadelnou průpovědí 40. týdne, jež patří do období epifanie.

Na prosluněných výšinách slaví nyní duše svou svatbu s Duchem, který je za vším přírodním děním, aby přijala jeho dary a vnášela je opět do pozemského života.

Léto

(7. – 13. července)

**An Sinnesoffenbarung hingegeben
Verlor ich Eigenwesens Trieb,
Gedankentraum, er schien
Betäubend mir das Selbst zu rauben,
Doch weckend nahet schon
Im Sinnenschein mir Weltendenken.**

**Zjevení smyslů odevzdán,
pud vlastní bytosti jsem ztratil,
sen myšlenkový, zdálo se,
že omámí a uloupí mé já.
Však již se blíží a mě budí
ve zdání smyslů světa myšlení.**

Zážitek letních výšin, na nichž se duše odevzdává smyslovému zjevení, se v tomto týdnu uzavírá. Spolu s ním se uzavírá proces ztráty, spojený s vystupováním duše ze sebe samé, k odevzdanému spojení s okolním světem:

*Zjevení smyslů odevzdán,
pud vlastní bytosti jsem ztratil...*

Posedmé a naposledy ozývá se motiv ztráty sebe samého, své vlastní individuální bytosti. Proces, jenž poznamenával celou uplynulou čtvrtinu roku, je nyní dokonán.

Na opačném pólu, v hlubinách zimy, na přelomu starého a nového roku, kdy byla duše naopak odevzdána duchovnímu zjevení „půlnocního slunce“ (39. An Geistesoffenbarung hingegeben), ji naplňovala jasná síla myšlení, jež jí dávala pocit vlastního vyššího já.

V aktu jarního a letního sebeobětování tato síla zmatněla, stala se v závislosti na smyslovém prožívání pouhým sněním. Bdělost vědomí se otupila, pasivně rozplývala ve světovém dění a zbavila tak duši pocitu vlastní individuality, tak plně prožívané uprostřed zimy:

*... sen myšlenkový, zdálo se,
že omámí a uloupí mé já...*

Záchrana však může přijít z téže sféry, do níž vyústila ztráta z oblasti smyslového zdání, jež není ničím jiným než zrcadlením objektivního Ducha, světových myšlenek tvůrčích hierarchií, které vstupují do lidské duše branami smyslů jako „zjevné tajemství“:

*... však již se blíží a mě budí
ve zdání smyslů světa myšlení.*

Je na duši, aby toto zjevení pochopila a aby se na něm probudila. Aby se světlem světových myšlenek spojila jednou své vlastní světlo (viz slova průpovědi Základního

kamene: „Denn es walten des Geistes Weltgedanken – im Weltenwesen, Licht erlehend“ – „Neboť vládnou světové myšlenky Ducha – v bytosti světa s prosbou o světlo“). Pak se může obrátit k novým stupňům prožívání roku.

(14. – 20. července)

**Ich fühle wie verzaubert
Im Weltenschein des Geistes Weben.
Es hat in Sinnesdumpfheit
Gehüllt mein Eigenwesen,
Zu schenken mir die Kraft,
Die, ohnmächtig sich selbst zu geben,
Mein Ich in seinen Schranken ist.**

**Jak očarován cítím
ve zdání světa tkaní Ducha,
jež do matnosti smyslů
mou vlastní bytost zahalilo,
by darovalo sílu mně,
již dát si samo bezmocno
mé já je ve svých mezích.**

V zážitku minulého týdne si duše mohla uvědomit, že za smyslovými dojmy, které jsou v popředí jejího vlastního prožívání, k ní proudí probouzející světové myšlenky.

Smyslové vnímání, jež ji stále naplňuje, je kouzelným závojem *máya*, jímž se zjevuje vnější skutečnost. Duše je jakoby očarována krásným zdáním světa, zároveň však již cítí za ním duchovní působení:

*Jak očarován cítím
ve zdání světa tkaní Ducha...*

V těchto slovech jest vyjádřen vlastně úkol současného člověka v 5. poatlantském období. Člověk moderní vědy je opravdu jako očarován smyslovým zdáním, jež považuje za jedinou skutečnost. Z něho čerpá své poznání a na něm buduje svou kulturu. Setrvat však pouze při něm by znamenalo popřít sebe sama, neboť člověk jako takový je v podstatě bytostí nadsmyslovou, smysly nevnímátnou. Znamenalo by to podlehnout ahrimanskému svodu – stejně jako vidět ve smyslech jen klam by bylo opět luciferskou jednostranností. Člověk si proto musí uvědomit, že ve smyslovém zdání k němu přichází zároveň duchovní skutečnost, tkaní Ducha. To je duševní postoj, z něhož lze čerpat vyšší poznání a budovat novou, době přiměřenou kulturu.

Duchovní skutečnost se ovšem projevuje skrze závoj smyslů zprvu jen matně a zahaluje vlastní bytost duševní, jež se rozplývá v množství smyslových dojmů:

*... jež do matnosti smyslů
mou vlastní bytost zahalilo...*

Toto zahalení má svůj hluboký smysl, neboť zprostředkovává duši určitou sílu, kterou by sama ze sebe, ve své individualitě, odloučené od světa, nebyla schopna vyvinout:

*... by darovalo sílu mně,
již dát si samo bezmocno*

mé já je ve svých mezích.

Jaká je to síla? Je to síla světového Slova, jež proudí v produhovnělém smyslovém prožívání jako světlo do duše, aby do ní zasadilo semeno, jež jednou, na vánočním protipólu dnešního týdne, vydá svůj plod ve zjasněném srdci člověka.

(21. – 27. července)

**Zu bergen Geistgeschenk im Innern,
Gebietet streng mir mein Ahnen,
Daß reifend Gottesgaben
In Seelengründen fruchtend
Der Selbstheit Früchte bringen.**

**Dar ducha v nitru skrýt
mi káže přísně tušení,
by božské dary zrály,
v základech duše uzrávaly
a plody jáství přinesly.**

Po spojení duše se světem, za jehož smyslovým zdáním mohla vycit'ovat duchovní tkaní, jde nyní o to, aby sílu, přijatou z okolního duchovního světa, uchovala jako vzácný dar ve svém nitru:

*Dar ducha v nitru skrýt
mi káže přísně tušení...*

K tomu ji se vši vážností a přísností vyzývá její vlastní tušení, jež ji provází jako anděl strážný celým letním putováním. Když nyní začíná její opětovný sestup k Zemi, zaznívá motiv tušení popáté jako napomenutí, aby neplýtvala darovaným světlem marnotratně jako bludičky v Goethově Pohádce, nýbrž aby je jako zelený had uschovala ve svém nitru a dala mu tiše a skrytě zářit.

Nejmocnějším zážitkem v přírodě na sklonku července je zrání. Především obilné klasy, objímané slunečním světlem a teplem, zlátnou v procesu zrání a jsou tak pro duši obrazem toho, co se má odehrávat v jejím vlastním nitru:

... by božské dary zrály...

Darovaná síla světového Slova je světelným semenem, zasetým do duše, jež je má v sobě skrýt jako zkyplená půda obilné zrna a přivést je k růstu a zrání. Půdou pro tento proces jsou „základy duše“:

... v základech duše uzrávaly...

– oblast vnitřního tepla, duševního ohně citivého či pocitového těla (Empfindungsleib). Jestliže duše přijala božský dar se vši vřelostí a s vnitřním teplem, jež čerpá z této sféry své bytosti, pak v ní může zaseté semeno nejen zdárně růst a zrát, nýbrž přinese jednou plody i její vlastní individualitě:

... a plody jáství přinesly.

Dotyk s Duchem světa v takovémto zážitku léta nevede tedy lidské já k rozplynutí v nekonečném oceánu Božství, nýbrž je naopak posvěcením jeho svobodné, samostatné existence.

(28. července – 3. srpna)

**Es spricht das Weltenwort,
Das ich durch Sinnestore
In Seelengründe durfte führen:
Erfülle deine Geistestiefen
Mit meinen Weltenweiten,
Zu finden einstens mich in dir.**

**I praví Slovo světové,
jež skrze brány smyslů
jsem v duše základy směl uvést:
Své naplň ducha hlubiny
dálavou mojí světovou,
bys našel jednou v sobě mne.**

Jestliže duše skryla podle napomenutí svého tušení dar Ducha, obdrženy na svatojánském vrcholu roku, ve svém nitru a zasadila jej do svých vlastních základů, do prohráté půdy svého pocitového těla, pak může slyšet hlas tohoto božského daru, jenž není ničím jiným než semenem světového Slova:

*I praví Slovo světové,
jež skrze brány smyslů
jsem v duše základy směl uvést...*

Kolem nás je svět zdání, sféra smyslových výšin a světových dálav, jež je naším nejintenzivnějším zážitkem v období léta. Za tímto zdáním se vlní, proudí svět Ducha, především v nadsmyslové podobě nám nejbližší – v podobě duchovních hlubin světového éteru. Z nich také duše přijímá božský zárodek jako světové Slovo, a to branami smyslů, jež nás spojují s vnějším světem až do základů duše, tj. do její astrální schrány, nositelky pocitů a vědomého vnímání.

To však ještě nestačí. Má-li být přijatý poklad trvalým ziskem, musí být ponořen ještě hlouběji – až do vlastních duchovních hlubin. Vnitřní zážitek musí být vtištěn až do tkajících sil vlastního éterného těla, aby se tak stal trvalejší schopností. Proto je duše nabádána božským Slovem:

*... Své naplň ducha hlubiny
dálavou mojí světovou...*

– zážitkem světových dálav, světového prostoru, jež jsou nyní v popředí tvého prožívání jako poznaný projev světového Ducha, dej proniknout až do duchovních hlubin svého životního těla:

... bys našel jednou v sobě mne.

– abys tak poznáním světa poznal sebe sama, abys jednou, na druhém pólu roku, našel Ducha, jež nyní tušíš za světem, ve svém vlastním nitru.

(4. – 10. srpna)

**Kann ich die Seele weiten,
Daß sie sich selbst verbindet
Empfangnem Welten-Keimesworte?
Ich ahne, daß ich Kraft muß finden,
Die Seele würdig zu gestalten,
Zum Geisteskleide sich zu bilden.**

**Zda mohu duši rozšířit,
by spojila se sama s přijatým
zárodkem světového Slova?
Že sílu musím nalézt, tuším,
svou duši hodnou učinit,
by se rouchem ducha stala.**

Hlas světového Slova, který pronikl branami smyslů až do základů duše a naplnil její duchovní hlubiny jako nabádavá výzva do budoucnosti, vyvolává zároveň v lidském já úzkostnou otázku:

*Zda mohu duši rozšířit,
by spojila se sama s přijatým
zárodkem světového Slova?...*

Jsem připraven duchovní tajemství světa nejen přijmout, ale i niterně se s ním spojit? To znamená rozšířit svou duši z jejích úzkých mezí pozemské osobnosti, naplněné egoismem, v bytost kosmickou, aby se tak stala důstojnou schránou pro přijatý božský zárodek – aby se toto živé semeno neudusilo v houštinách sobectví nebo na vyprahlých skalách povrchnosti, aby našlo v duši dobrou půdu pro svůj další růst?

Odpověď nalézá opět ve schopnosti tušení. Nyní, na jeho 6. stupni, se však nemluví o tušení jako o něčem, co je dáno člověku zvenčí. Nyní se stalo silou, tryskající z já – „Ich ahne“ – nedílnou částí lidské bytosti.

Tím uchopuje já svůj vyšší úkol a nastupuje cestu, jež je vede nezbytnými zkouškami k vyššímu stupni existence:

*... Že sílu musím nalézt, tuším,
svou duši hodnou učinit,
by se rouchem ducha stala.*

Oběť osobního myšlení, cítění a chtění, kterou duše přinášela před polovinou roku, může nyní vydat své ovoce, ztracené se může měnit v nalézané – v uchopení síly proměny, jež učiní duši důstojnou schránou ducha, průsvitným královským rouchem posetým hvězdami, jež nejen zahaluje a chrání, nýbrž i zjevuje a vyzařuje nejčistším světlem.

(11. – 17. srpna)

**Geheimnisvoll das Neu-Empfang'ne
Mit der Erinn' rung zu umschließen,
Sei meines Strebens weitrer Sinn:
Er soll erstarkend Eigenkräfte
In meinem Innern wecken
Und werdend mich mir selber geben.**

**Co nově přijal jsem,
vzpomínkou tajuplně obejmout,
bud' mojí snahy další smysl.
To sílit má a vlastní síly
v mém nitru probouzet
a v růstu sobě samému mě dát.**

Duchovní dar, přijatý na vrcholu roku, je třeba střežit a o něj pečovat. Silou tušení, tryskající z vlastního nitra, si duše uvědomila, že musí sebe samu učinit důstojným rouchem ducha. To je nyní její hlavní starostí. Jak uchovat vrcholný zážitek, aby působil v nitru dále?

Je to síla **vzpomínky**, jež má tajuplně obejmout nový zážitek světa, aby se nestal jen něčím prchavým, co upadne v denních pozemských starostech do zapomnění, nýbrž něčím oplodňujícím a trvale působícím:

*Co nově přijal jsem,
vzpomínkou tajuplně obejmout...*

Podobně byla vzývána vzpomínka po zimním zážitku sebepoznání (46.) jako schopnost vystupující z hlubin vlastního životního těla, do jehož éterných sil musí být každý duchovní zážitek vtištěn, aby se stal trvalým majetkem duše. V tomto dění je skryt akt vůle (proto „tajuplně“), obětované k zapomnění v jarní přípravě duše na zážitek světa (9.), a proto nyní znovu získané na protipólu vzpomínání. To také dává smysl všemu dalšímu úsilí:

... bud' mojí snahy další smysl...

Vědomí přijatého daru, jež naplňuje smyslem všechno další usilování, je něčím posilujícím, co probouzí a oživuje v nitru vlastní síly éterného těla, do nichž je vzpomínkou ponořeno:

*... To sílit má a vlastní síly
v mém nitru probouzet...*

Obnovené síly vlastního životního těla potřebuje lidské já ke svému, zatím ještě vzdálenému cíli – neboť právě ony jsou nositelkami duchovního zrození vánoc, kdy pozemské já je dáno vpravdě sobě samému, tj. vyšší stránce své bytosti:

... a v růstu sobě samému mě dát.

Tak spolu niterně souvisí výšiny léta a hlubiny zimy, zážitek světa a zážitek já.

(18. – 24. srpna)

**So fühl ich erst mein Sein,
Das fern vom Welten-Dasein
In sich, sich selbst erlöschen
Und bauend nur auf eignem Grunde
In sich, sich selbst ertöten müßte.**

**Tak zprvu cítím svoje bytí,
jež vzdáleno jsouc bytí světovému,
jen v sobě samo vyhasnout
a, stavíc pouze na základě vlastním,
jen v sobě samo sebe usmrtit by muselo.**

Vědomí obnovy vlastních životních sil ze světového zážitku světa, jež duše potřebuje ke svému vyššímu sebepoznání za temných nocí roku, je pro ni opět napomenutím, aby správně hodnotila svůj vztah k světu a jeho význam pro svou vlastní existenci. Neboť teprve nyní, po dotyku s jeho výšinami, jež její ztráty proměnil v zisk, může správně **pocit'ovat** své vlastní bytí (zážitek vůle z minulého týdne tu opět přechází v cítění):

Tak zprvu cítím svoje bytí...

Toto vlastní bytí nemůže existovat jen samo v sobě a pro sebe, bez podnětných vztahů k okolnímu světu zdání, za nímž se skrývají skutečnosti objektivního duchovního světa. Jeho podněty se mohou projevat jako pomoc a povzbuzení i jako překážky a odpor. Obojí potřebuje duše ke svému vývoji. Nemůže se proto od světa vzdalovat a odtahovat v neplodné askezi, zaměřené čistě dovnitř, neboť by to znamenalo vyhasnutí vědomí vlastní existence v tomto světě:

*... jež vzdáleno jsouc bytí světovému,
jen v sobě samo vyhasnout...*

Sebe samu může duše poznávat v pravém slova smyslu jen skrze svět. Na vědomí světa zažehuje vědomí sebe – nesmí mu však ani jednostranně propadat a podléhat tak pouze vnějšímu klamu smyslů, ani se od něho s odporem odvracet a upadat tak do sebeklamu, jež se rovná duchovní smrti:

*... a, stavíc pouze na základě vlastním,
jen v sobě samo sebe usmrtit by muselo.*

Jen ve stavu rovnováhy mezi oběma extrémami může duše žít jako individuální bytost, jež čerpá nejen síly ze světa pro svůj vlastní vnitřní život, nýbrž která také něco znamená i pro svět a jeho vývoj. Zejména první skutečnost patří k letnímu zážitku duše v kvadrantu varování a napomenutí.

(25. – 31. srpna)

**Ich fühle fruchtend fremde Macht
Sich stärkend mir mich selbst verleihn,
Den Keim empfind ich reifend
Und Ahnung lichtvoll weben
Im Innern an der Selbstheit Macht.**

**Cítím cizí moc, jak zraje v plod
a sílíc mně samému mne dává.
Že zraje zárodek, mám pocit
a tucha světla obetkává
moc jáství v nitru mém.**

Po varovné náladě minulého týdne navazuje prožívání duše nyní na zážitek, vyjádřený v předešlé 19. průpovědi, kde vzpomínka na duchovní dar svatojánského období probouzí v nitru síly, vedoucí opět k vyššímu poznání.

Zárodek světového Slova je nyní pocitován jako „cizí moc“, tj. jako objektivní, z okolního duchovního světa přijatá síla, která však kupodivu neodcizuje člověka sobě samému, nýbrž naopak ho teprve v pravém slova smyslu k sobě samému přivádí, a to tím více, čím více v něm zraje a sílí:

*Cítím cizí moc, jak zraje v plod
a sílíc mně samému mne dává...*

Neboť síla našeho pravého já je pro naše vědomí zprvu něčím, co k nám proudí jakoby zvenčí, z našich životních situací a osudových setkání, z celého prostředí, do něhož jsme postaveni. Naše pozemské já, temně prožívané uvnitř, je jen jeho odleskem, osobností, jež se má vyvíjet ke své vlastní věčné individualitě. Odtud formulace „mir mich selber geben“ (19.) a „mir mich selbst verleihen“ (21.), jež se v této podobě objevují právě jen v uvedených dvou týdnech.

Člověk dospívá k onomu zážitku jen tehdy, jestliže vystoupí nad své každodenní sebe-vědomí až k jeho zdroji – k vyššímu já. To se v jeho prožívání jeví zatím jen jako klíčící zárodek:

... Že zraje zárodek, mám pocit...

– zárodek, zahalený do světelného závoje, jež utkává v nitru **tušení**:

*... a tucha světla obetkává
moc jáství v nitru mém.*

Motiv tušení, jenž provázel zážitky duše od svatodušní doby cestou světla a krásy, sebeodevzdání a sebenalezení, tu zní posedmé a naposledy. Poslání andělského vůdce, směřující k obnově já, je pro tento rok naplněno.

(1. – 7. září)

**Das Licht aus Weltenweiten,
Im Innern lebt es kräftig fort:
Es wird zum Seelenlichte
Und leuchtet in die Geistestiefen,
Um Früchte zu entbinden,
Die Menschenselbst aus Weltenselbst
Im Zeitenlaufe reifen lassen.**

**To světlo z dálav světových
mi žije v nitru mocně dál;
stává se světlem duševním
a svítí v ducha hlubiny,
by přinášelo plody,
jež během času dají dozrát
já lidskému z Já světového.**

Léto se pomalu chýlí ke svému sklonku a naplňuje přírodu klidným světlem zrání, jež jakoby vtáhlo z dálav prostoru dovnitř do šťávy zrajících plodů, do jádra zlátnoucích semen.

Také duše, která citlivě spoluprožívá rytmické dění v přírodě, může mít tento zážitek světla, jež přijala ze světových dálav, z jeho kosmického éterného zdroje do vlastního nitra, kde žije novým životem mocně dále:

*To světlo z dálav světových
mi žije v nitru mocně dál...*

Podobně jako v přírodě, kde světlo vdechnuté rostlinstvem se mění v životodárné plody, žije i světlo přijaté do lidského nitra v proměněné podobě – jako zrající světelné semeno duše:
... stává se světlem duševním...

Odtud, z vědomého duševního prožívání, září pak až do duchovních hlubin vlastního éterného těla:

... a svítí v ducha hlubiny...

neboť tento článek lidské bytosti je klíčem k vyššímu poznání, polem, na němž mohou zrát plody duchovního vývoje člověka:

... by přinášelo plody...

O jaké plody jde, bylo již naznačeno v náladách předchozích týdnů. Nyní je to však naplno vyjádřeno a prožíváno: Z oplodňujícího dotyku a vědomého přijetí světového Já, jež žije ve všudypřítomném, tvořivě tkajícím světle, může se člověk vyvíjet postupně k vědomí svého vlastního věčného já, k jeho dozrání ve vlastním nitru:

*... jež během času dají dozrát
já lidskému z Já světového.*

Ve světelném kvadrantu Kalendáře duše (5., 22., 31., 48.) představuje tak tento zážitek metamorfózu světového světla ve světlo duševní, jež pak v podzimním chladu může opět vyzařovat z nitra navenek (viz 31.).

(8. – 14. září)

**Es dämpfet herbstlich sich
Der Sinne Reizesstreben;
In Lichtesoffenbarung mischen
Der Nebel dumpfe Schleier sich.
Ich selber schau in Raumesweiten
Des Herbstes Winterschlaf.
Der Sommer hat an mich
Sich selber hingegeben.**

**S podzimem ztlumuje
se smyslův vznětlivost;
do světla zjevení se mísí
mlh matné závoje.
V dálavách prostoru sám zřím
již zimní spánek jeseně;
a léto odevzdalo
mi samo sebe.**

Nálada ustupujícího léta, se slábnoucím světlem pomalu klesajícího slunce, se v tomto týdnu stupňuje. Spolu s tím se tlumí i smyslové prožívání, jež stálo v ostré záři letního slunce v popředí a dávalo duševnímu pohledu směr navenek, do okolního světa. Nyní se blíží jeho podzim:

*S podzimem ztlumuje
se smyslův vznětlivost...*

Chladná rána, jež zahalují sluneční světlo mlžnými závoji, jsou zároveň obrazem duše, pro niž světlo smyslového zjevení je rovněž tlumeno matnými mlhami, které jsou předzvěstí velkého obratu:

*... do světla zjevení se mísí
mlh matné závoje...*

Na tomto rozmezí obrací duše svůj pohled dvojím směrem: do budoucnosti i do minulosti. V budoucnosti zří kolem sebe pozvolné usínání přírody a s ním i svůj vlastní ústup od převážně smyslového nazírání vnějšího světa, jež se chystá rovněž jakoby k zimnímu spánku:

*... V dálavách prostoru sám zřím
již zimní spánek jeseně...*

To jí však zároveň připomíná, co získala ze svého prožívání světa v letních měsících. Letní slunce, jež ji vytáhlo z vlastních úzkých mezí do svých kosmických dálav, jí nyní darovalo samo sebe, vniklo do jejího nitra a naplnilo je svým teplem a světlem:

*... a léto odevzdalo
mi samo sebe.*

Jako v jarních měsících se duše obětovala a odevzdávala světu, tak nyní se svět odevzdává jí. V tom je plné vyrovnaní její ztráty a záruka dalšího vývoje.

(15. – 21. září)

**Sich selbst erschaffend stets,
Wird Seelensein sich selbst gewahr;
Der Weltengeist, er strebet fort
In Selbsterkenntnis neu belebt
Und schafft aus Seelenfinsternis
Des Selbstsinns Willensfrucht.**

**Vždy samo sebe stvořujíc,
duševní bytí vnímá samo sebe;
Duch světový se vzdaluje,
oživen znovu v sebepoznání
a tvoří z duše temnoty
plod volní mysli svébytné.**

Vývoj duše záleží v její tvořivé činnosti, jíž vlastně neustále utváří sama sebe, v mnohotvárných vztazích se světem. Sílu k tomu čerpá z duchovní podstaty světa, z níž sama vyšla a v jejímž prožívání si uvědomuje a poznává sama sebe, a to tím, že se odevzdává světovému Duchu, aby se v něm sama našla. To bylo náplní jejího jarního a letního putování, jež se nyní již uzavírá:

*Vždy samo sebe stvořujíc,
duševní bytí vnímá samo sebe...*

Její zážitky mají však i svou druhou stránku, neboť lidská duše tu není jen pro sebe, nýbrž pro svět, jenž se v ní zrcadlí a poznává tak skrze ni určitým způsobem sama sebe. To dává oživující impuls i jeho vývoji. Tak souvisí vývoj duše s vývojem světovým. Po letním spojení duše se světem se však nyní jejich cesty rozdělují, světový Duch se vzdaluje a duše se připravuje k tomu, aby se opět obrátila sama k sobě:

*...Duch světový se vzdaluje,
oživen znovu v sebepoznání...*

Ve svém plném obrácení navenek se duše vnitřně vyprázdnila a ztemněla. Ze svého spojení se světovým Duchem však zároveň přijala světlo, jež svítí nyní v její temnotě a vytváří z ní něco nového, co obnovuje a oživuje vnitřní duševní život – plod vůle obrácené dovnitř k sobě samé, opětné chtění sebe sama:

*...a tvoří z duše temnoty
plod volní mysli svébytné.*

Po dosažení svého letního cíle se tak duše připravuje k nastoupení nové cesty – do vlastních hlubin.

(22. – 28. září)

**Ich darf nun mir gehören
Und leuchtend breiten Innenlicht
In Raumes – und in Zeitenfinsternis.
Zum Schläfe drängt natürlich Wesen,
Der Seele Tiefen sollen wachen
Und wachend tragen Sonnengluten
In kalte Winterfluten.**

**Ted' sobě patřit smím
a vnitřní světlo šířit
do temna prostoru a času.
Ke spánku nutí přirozenost:
bdít musí duše hlubiny
a bděle vnášet slunce sálavu
ve chladnou zimy záplavu.**

Velký výdech duše skončil. Nastal podzim, zadržetí dechu v přírodě i v lidském nitru. Stav rovnováhy a zároveň počátek velkého vdechování, kdy se duše vrací opět k sobě a může říci:

Ted' sobě patřit smím...

Návrat k sobě však neznamená uzavření do sebe. Při svém letním výstupu žila na obvodu sebe samé, ve snícím smyslovém zdání a přijímala všechny dary léta, především sluneční světlo a teplo.

Tyto dary musí nyní **zvnitřnit**, zažehnout vnitřní slunce, jež má zářit zevnitř do stmívajícího se okolí světa:

*...a vnitřní světlo šířit
do temna prostoru a času...*

Těžiště duše se přesouvá dovnitř, smyslové prožívání se ztlumuje a usíná spolu se zevní podzimní přírodou:

...Ke spánku nutí přirozenost...

Avšak probuzené a prosvětlené nitro člověka musí bdít, a to především v oné oblasti, kde se duše bezprostředně dotýká světa – v hlubinách duševního těla, jimiž přijímá dojmy zvenčí a vysílá navenek své impulsy:

... bdít musí duše hlubiny...

Je to oblast ohně v lidské duši – ohně, jenž se může stát zhoubným požárem žádostí a vášní anebo čistým obětí plamenem, slunečním žářem lásky, vyzařované do světa, jímž začíná již proudit zimní chlad:

*...a bděle vnášet slunce sálavu
ve chladnou zimy záplavu.*

Tuto dobovou situaci ozřejmuje průpověď dnešního týdne.

Michaelská nálada

(29. – 5. října)

**Natur, dein mütterliches Sein,
Ich trage es in meinem Willenswesen;
Und meines Willens Feurmacht,
Sie stählet meines Geistes Triebe,
Daß sie gebären Selbstgefühl,
Zu tragen mich in mir.**

**Tvé mateřství, ó přírodo,
ve volní bytosti své nesu;
a moc mé vůle ohnivá
mi utužuje pudy duchovní,
by pocit sebe zrodily,
že v sobě nesu sebe sama.**

Podzimní rovnováhou mezi duší a světem se uzavírá jedno velké období ročního prožívání a zároveň zahajuje nové, ve znamení velkého obratu dovnitř. Na tomto rozmezí stojí Michael, jenž apeluje především na **vůli** člověka, na jeho svobodné chtění.

Chtění, jež je nejtemnější stránkou lidské duše, má však **dvojitý pól**: jedním se dotýká **přírodních sil**, jež působí i v tělesnosti člověka jako pudy a instinkty – proto:

*Tvé mateřství, ó přírodo,
ve volní bytosti své nesu...*

Jeho druhý pól závisí na vnitřní aktivitě a úsilí člověka, očišťujícího a proměňujícího svou nižší přirozenost, a vede proto **k duchu**:

*... a moc mé vůle ohnivá
mi utužuje pudy duchovní...*

Co je cílem těchto duchovních pudů, jež vyrůstají a jsou utužovány očištěným myšlením, proniknutým ohnivou vůlí?

*... by pocit sebe zrodily,
že v sobě nesu sebe sama.*

Z tohoto duchovního úsilí má vzniknout především **pocit sebe samého** (Selbstgefühl). Ne pocit obyčejného já, jehož může člověk mít dostatek ve svém sobectví i bez velkého úsilí, nýbrž pocit své **pravé individuality** (duchovního já, Geistselbst).

Tohoto pocitu je člověk schopen dosáhnout teprve v současné epoše, kdy vyvíjí **duši vědomou**, jež se může stát nositelkou pravého, vyššího já.

K tomuto cíli vede právě Michael. Proto v průpovědi spojené s jeho svátkem a zahajující poslední část roku se poukazuje na vývoj duše, jenž má vyvrcholit až během zimních svatých

nocí, kdy onen pocit vyššího já (Selbstgefühl) se může plně probudit (39.). „Und weckend löst sich mir – aus Denkerkraft das Selbstgefühl“ – „a v probuzení vzchází mi – z myslivé moci pocit já“.

Tak je celé poslední roční čtvrtletí, s počátkem u michaelského svátku a s vrcholem o vánocích, ve znamení vývoje pocitu já – jako předstupně jeho budoucího plného uchopení.

Podzim

(6. září – 12. října)

**In meines Wesens Tiefen dringen:
Erregt ein ahnungsvolles Sehnen,
Daß ich mich selbstbetrachtend finde,
Als Sommersonnengabe, die als Keim
In Herbstesstimmung wärmend lebt
Als meiner Seele Kräftetrieb.**

**Do hlubin bytosti své vnikat:
to budí touhu plnou tušení,
abych se nalezl, když sebe pozoruji,
co sluneční dar léta, jenž jak sémě
v náladě podzimu mi žije hřejivě
co sil mé duše výhonek.**

V tomto týdnu setrváme v náladě počátku podzimu, kdy duše sestupuje jako Persefóné do podsvětí svých vlastních hlubin:

Do hlubin bytosti své vnikat...

Cesta do vlastního nitra probouzí zároveň cit, jež bychom mohli nazvat „touhou plnou tušení“:

...to budí touhu plnou tušení...

Co jsou ony „hlubiny vlastní bytosti“ a „touha plná tušení“?

V jiných průpovědích se mluví též o „duchovních hlubinách“ (Geistestiefen), jež můžeme s naším výrazem ztotožnit. A coby duševní hlubiny (Seelentiefen) jsme poznali oblast duševního či pocitového těla (Seelenleib, Empfindungsleib), tj. jako oblast duševního ohně – **tepla**, pak duchovní či bytostné hlubiny nejsou ničím jiným než oblastí vnitřního **světla** – životního či éterného těla, do něhož se duše noří na cestě sebepoznání a v němž dosahuje **imaginativního** vědomí.

Zde také nalézá světlo na cestu k vyššímu já a to v ní právě vzbuzuje onu tuchyplnou touhu po tomto vzdáleném cíli. Výraz „tušení“ se tu objevuje již jen jakoby v odlesku letního prožívání, kdy bylo hlavní poznávací schopností duše, a mění se nyní v touhu po cíli, k němuž se od nynějška bude duše blížit spíše cestou myšlení: k vánočnímu probuzení já. Proto duše nalézá v sobě tuto touhu při pozorování sebe samé:

...abych se nalezl, když sebe pozoruji...

– a poznává v ní něco, co bylo do ní vloženo při jejím letním spojení se světovým Slovem jako semeno, jež hřeje v nitru do chladné nálady podzimu:

*...co sluneční dar léta, jenž jak sémě
v náladě podzimu mi žije hřejivě...*

Uvědomuje si přitom, že podzim přírody je zároveň jarem duše, jejím procitáním, rašením jejích vnitřních sil:

...co sil mé duše výhonek.

(13. – 19. října)

**Ich kann im Innern neu belebt
Erfühlen eignen Wesens Weiten
Und krafterfüllt Gedankenstrahlen
Aus Seelensonnenmacht
Den Lebensrätseln lösend spenden,
Erfüllung manchem Wunsche leihen,
Dem Hoffnung schon die Schwingen lähmte.**

**V svém nitru znovu oživen
vycítit mohu dálavy své bytosti
a síly pln zář myšlenek
z duševní moci sluneční
záhadám života dát k řešení,
i mnohá přání vyplnit,
jimž naděje už křídla zchromila.**

Poznali jsme, jak v prvních týdnech podzimu se duše probouzí k sobě, jak si uvědomuje sebe samu a otevírá se v „touze plné tušení“ svému vzdálenému cíli – zrození vyššího já. Velkým pomocníkem na této cestě je jí Michael; v obou předchozích průpovědích se nám zjevila jak jeho mocná, vůlí proniknutá postava, apelující na **svobodnou vůli člověka**, tak i jeho mírný pohled, zvoucí člověka **k sebepoznání**.

Duše, která tohoto pokynu uposlechne a začne pronikat do hlubin vlastní bytosti, může cítit, jak v ní znovu ožívují skryté síly, síly jejího éterného těla, v němž může prožívat své vlastní dálavy, svou souvislost s kosmem:

*V svém nitru znovu oživen
vycítit mohu dálavy své bytosti...*

Toto cvičení je vnitřním protipólem podzimního odumírání v přírodě a dává vědomí síly, neboť éterné tělo je nositelem sil života. U člověka jsou však tyto síly zčásti totožné se silami myšlení, pokud toto zůstane spojeno se svým vlastním zdrojem a neodumře do fyzické tělesnosti ve svůj vlastní stín, tj. v abstraktní myšlení vázané na smysly a mozek.

Právě v éterné sféře své bytosti se duše dotýkala v letním období světového Ducha a odnáší si jako „sluneční dar léta“ zárodek, jenž se nyní stává „duševní mocí sluneční“, z níž vyzařují myšlenky schopné řešit záhady života kolem nás i v nás:

*... a síly pln zář myšlenek
z duševní moci sluneční
záhadám života dát k řešení...*

Tak se mohou splnit mnohá přání duše po hlubším poznání nejen sebe samé, nýbrž i světa ji obklopujícího a může v ní znovu zazářit naděje, ochromená mnohými nezdary a zklamáními:

... i mnohá přání vyplnit,

jinž naděje už křídla zchromila.

Jako v předznamenání se tu objevuje motiv **naděje**, který zazní jednou cele při vánočním naplnění jako „der Hoffnung Himmelsfrucht“ (naděje nebes plod).

(20. – 26. října)

**Sich selbst des Denkens Leuchten
Im Innern kraftvoll zu entfachen,
Erlebtes sinnvoll deutend
Aus Weltengeistes Kräftequell,
Ist mir nun Sommererbe,
Ist Herbstesruhe und auch Winterhoffnung.**

**Sám sobě světlo myšlení
si v nitru mocně roznítit,
zážitků smysl vyložit
ze světového Ducha zdroje sil,
je mi teď léta dědictvím,
je mírem podzimu i zimy nadějí.**

V náladě minulého týdne prožívala duše, oživená v podzimním probuzení, své éterné síly, jež ji spojují s kosmem a z nichž také čerpá síly **pravého myšlení**.

V oblasti životních sil není myšlení pouhým odumřelým stínem, jak se nám jeví v každodenním myšlení vázaném na mozek. Zde je myšlení **světlem**, jež si duše, která sem vědomě proniká, může rozněcovat sama ze své vnitřní aktivity:

*Sám sobě světlo myšlení
si v nitru mocně roznítit...*

Jen světlem **živých** myšlenek je také schopna vyložit přiměřeně smysl svých vnitřních zážitků, neboť je to světlo, jež proudí z kosmických sil a má svůj zdroj v duchovním světě, ve sféře světového Ducha:

*... zážitků smysl vyložit
ze světového Ducha zdroje sil...*

Toto světelné myšlení se obrací nejen do minulosti jako obyčejné myšlení, jež samo odumřelé je schopno chápat jen to, co nežije, nýbrž je s to uchopovat živě přítomnost i budoucnost. Minulost, přítomnost i budoucnost jsou pro ně jen třemi rameny téhož proudu – z každého však čerpá jiný dar.

Při pohledu na minulost, jež je pro duši dědictvím letního prožívání světového Slova, čerpá sílu **víry**. Z přítomnosti, naplněné mírným světlem podzimu, ji zahřívají paprsky **lásky**. Budoucnost před ní otevírá temno zimní noci a podává jí nápoj mladistvě svěží **naděje**. Tak se ve slovech:

*... je mi teď léta dědictvím,
je mírem podzimu i zimy nadějí.*

– zjevuje tajemství víry, lásky a naděje, vedoucí duši z minulosti přes přítomnost k jejímu budoucímu vývoji.

(27. října – 2. listopadu)

**Es sprießen mir im Seelensonnenlicht
Des Denkens reife Früchte,
In Selbstbewußtseins Sicherheit
Verwandelt alles Fühlen sich.
Empfinden kann ich freudevoll
Des Herbstes Geisterwachen:
Der Winter wird in mir
Den Seelensommer wecken.**

**V slunečním světle duše klíčí
mi zralé plody myšlení
a v jistotě sebevědomí
se mění všecken cit.
Pln radosti smím pocítit,
jak s podzimem duch procítá:
a zima v nitru mém
mi léto duše probudí.**

Světlo myšlení, do něhož se duše noří při sestupu do vlastního nitra a jež si sama může rozněcovat, osvětlovat jím temné záhyby vlastního života a vyložit smysl vlastních zážitků, září nyní jako malé **vnitřní slunce**, jehož síla roste spolu s okolní temnotou.

Ve světle tohoto duševního slunce zrají **plody myšlení**. Zatímco obyčejné myšlení, vázané na smysly, přináší jen uschlé a odumřelé plody, jež nejsou s to utišit hlad poznání – živé světlo myšlení, vyvěrající ze sféry sil života, kde všechno roste, raší a zraje, přináší plody **zralé**, schopné nasytit touhy duše:

*V slunečním světle duše klíčí
mi zralé plody myšlení...*

Jedním z prvních plodů tohoto myšlení je plné uvědomění si sebe sama – ne pouhá stínová představa já jako u abstraktního myšlení, ani nejasný pocit, nýbrž **živé uchopení já**, jasné vědomí sebe sama, jež je pevným a jistým bodem v rozvlněném moři duševních kosmických sil:

*... a v jistotě sebevědomí
se mění všecken cit...*

Vnitřní jistota naplňuje duši zároveň radostí, neboť právě v ní může prožívat své duchovní procítání, probouzení **vnitřního jara**, jež postupuje ruku v ruce s odumíráním podzimní přírody:

*... Pln radosti smím pocítit,
jak s podzimem duch procítá...*

Radostný pocit duše, omlazené novou nadějí, že její vnitřní slunce, které nyní začalo stoupat nad obzor, dosáhne v nejtemnější hlubině zimy svého zenitu, svého **duševního léta**:

*... a zima v nitru mém
mi léto duše probudí.*

(3. – 9. listopadu)

**Das Licht aus Geistestiefen,
Nach außen strebt es sonnenhaft:
Es wird zur Lebenswillenskraft
Und leuchtet in der Sinne Dumpfheit,
Um Kräfte zu entbinden,
Die Schaffensmächte aus Seelentrieben
Im Menschenwerke reifen lassen.**

**Z duchovních hlubin světlo
chce vyzařovat jako slunce.
Ve vůli životní se mění
a svítí ve ztlumení smyslů,
by uvolnilo síly,
jež tvůrčím mocem z pudů duše
zrát dají v díle člověka.**

Vnitřní slunce, jež vystoupilo nad obzor duše, aby jí z jejích éterných sil přinášelo zralé plody myšlení, aby ji naplnilo jistotou sebevědomí a radostí z vlastního duchovního probuzení, chce nyní zářit navenek.

Jako slunce si nenechává své světlo pro sebe, ale vyzařuje je do dálav prostoru, aby je naplnilo bytím a životem, tak i světlo z duchovních hlubin éterného těla chce proudit do svého okolí:

*Z duchovních hlubin světlo
chce vyzařovat jako slunce...*

Protože ve světle živého myšlení působí zároveň element chtění, poznává je duše jako svou vlastní **životní vůli**, jejíž úsilí je zaměřeno do temnoty smyslového světa, do ztlumeného světa smyslů, v němž má člověk plnit své pozemské úkoly:

*... Ve vůli životní se mění
a svítí ve ztlumení smyslů...*

Jen z paprsků vnitřního slunce, jež si duše zažehla sama v sobě na cestě sebepoznání, získává síly, jimiž může své vlastní impulsy a podněty proměnit v tvořivé schopnosti. Tyto tvůrčí moci se mohou pak neustále zdokonalovat a zrát v činnosti, obrácené k světu, v práci pro světový vývoj, v úsilí o produchovnění Země:

*... by uvolnilo síly,
jež tvůrčím mocem z pudů duše
zrát dají v díle člověka.*

V tomto týdnu se tak uzavírá skrytý oběh světla ve světelném kvadrantu roku (48., 5., 22., 31.). Světlo světových výšin, jež proudilo na jaře a v létě k duši a postupně se proměňovalo ve světlo duševní, vyzařuje nyní z nitra jako síla životní vůle, jež v činorodém úsilí vrací světu to, co od něho přijala – v nové podobě, jako rozmnoženou hřivnu vývoje.

(10. – 16. listopadu)

**Ich fühle fruchtend eigne Kraft
Sich stärkend mich der Welt verleihn;
Mein Eigenwesen fühl ich kraftend
Zur Klarheit sich zu wenden
Im Lebensschicksalsweben.**

**Svou sílu cítím v plody zrát
a vzrůstat, vydávat mě světu;
jak vlastní bytost síly nabývá
a zjasňuje se, cítím
ve tkaní sudby životní.**

Síla životní vůle, kterou duše uchopila na cestě sebepoznání ve světelné sféře svého éterného těla a jež jako slunce chce vyzařovat do ztemnělého světa smyslů, vzrůstá a dozrává stejně jako síla myšlení. Duševní jaro nepřináší jen květy, nýbrž i první plody, a to jak v oblasti poznání, tak i chtění. Duše dosahuje tak stupně, kdy je zakotvena sama v sobě a může se směle obracet k vnějšímu světu a čelit překážkám, s nimiž se tu setkává:

*Svou sílu cítím v plody zrát
a vzrůstat, vydávat mě světu...*

Temnou oblast vlastního chtění neprožívá ovšem ještě plně vědomě, nýbrž zatím jen snově **cítěním** (ich fühle). Citem v ní také uchopuje svou vlastní bytost, své já, jež se ve sféře vnitřního světla začíná vlastně teprve probouzet, rodit pro vlastní vědomí.

V setkávání a střetávání se s okolním světem nabývá vlastní bytost síly a získává si postupně jasno i v poznání svého osudu, jenž se utkává z četných nitek v složité předivo, pro obyčejné vědomí neprůhledné:

*... jak vlastní bytost síly nabývá
a zjasňuje se, cítím
ve tkaní sudby životní.*

Člověk si tak uvědomuje, že právě v pozitivním chápání vlastního osudu může vycit'ovat přítomnost a působení vyššího já.

(17. – 23. listopadu)

**So fühl ich erst die Welt,
Die außer meiner Seele Miterleben
An sich nur frostig leeres Leben
Und ohne Macht sich offenbarend,
In Seelen sich von neuem schaffend,
In sich den Tod nur finden könnte.**

**Tak zprvu cítím svět,
jenž bez mé duše spoluprožívání
o sobě životem je mrazně prázdným
a bezmocně se projevuje,
neb v duších se vždy nově tvoří,
sám v sobě smrt jen moh' by nalézt.**

Setkání se světem, k němuž duše dospěla v náladě minulého týdne, z oživené síly svého chtění, je pro ni zároveň velkou **zkouškou**. Podobnými zkouškami prochází, jak jsme již poznali, v každém ročním období (kvadrant napomenutí a varování):

*Tak zprvu cítím svět,
jenž bez mé duše spoluprožívání
o sobě životem je mrazně prázdným...*

Na jaře jí hrozí nebezpečí, že bude vstřebána vzrůstajícím světovým světlem – luciferský svod (7.) V létě jí hrozí ochromit a udusit ahrimanská moc světového zdání (20.). Podzimní období, v němž se duše vrací opět k sobě, přináší nové varování před luciferským odloučením světa a já. Duše si uvědomuje, že svět ji potřebuje právě tak jako ona jej. Bez jejího vcítění a účastného prožívání všeho světového dění se svět jeví jednostrannému poznání jako mrazivá prázdnota prostoru, v němž lhostejně krouží mrtvá tělesa a plynové koule.

Svět kolem nás zjevuje všude své tajemství, v každém kameni, v každé rostlině, zvířeti, oblaku – zjevuje je však bez užitku a bezmocně:

... a bezmocně se projevuje...

– jestliže duše zůstává jen při tom, co jí zjevují smysly a abstraktní myšlení, a nesnaží se proniknout do jeho podstaty tak, že cítí všechny jeho síly a bytosti v sobě. Takže je možno říci, že svět se v duši vždy nově utváří, nově vzniká v každém aktu skutečného poznání:

... neb v duších se vždy nově tvoří...

Bez této živé účasti, bez tohoto niterného prožívání, by svět pro duši odumřel, stal by se pro ni chladnou pustinou:

... sám v sobě smrt jen moh' by nalézt.

Tak si duše z této zkoušky odnáší pro svou další cestu napomenutí, aby usilovala o mír a soulad se světem, do něhož je postavena.

(24. – 30. listopadu)

**Geheimnisvoll das Alt-Bewahrte
Mit neu erstandnem Eigensein
Im Innern sich belebend fühlen:
Es soll erweckend Weltenkräfte
In meines Lebens Außenwerk ergießen
Und werdend mich ins Dasein prägen.**

**Jak tajemně, co zdávna uchováno,
s mým nově vzniklým svébytím
mi v nitru ožívá, když cítím:
to probudit má síly světové,
ve vnější dílo mého života je vlévat
a v růstu v bytí přítomné mě vtisknout.**

Vývoj lidské duše se odehrává ve vyrovnávání se světem. Tento proces probíhá v rytmech: od okamžitých vdechů a výdechů přes denní rytmus spánku a bdění k ročním rytmům odpoutávání se od sebe a opětného zvnitřňování a přes větší životní cykly až k velkým rytmům inkarnace – pozemského a duchovního bytí.

V těchto rytmech se duše vždy vrací k tomu, čeho bylo již dosaženo, avšak nikoli pro pouhé opakování starých zkušeností, nýbrž proto, aby je pozvedla na vyšší stupeň. Neboť vývoj neprobíhá v kruhu, nýbrž ve vzestupné spirále.

A tak i při podzimní obnově svého sebe-vědomého individuálního bytí naráží duše při sestupu do svého nitra na zisky, nashromážděné a uchované z minulých podzimů, životních epoch a inkarnací. A cítí, jak pod impulsem toho, čeho dosahuje **nově**, tajuplně ožívají všechny zdávna uchované zážitky:

*Jak tajemně, co zdávna uchováno,
s mým nově vzniklým svébytím
mi v nitru ožívá, když cítím...*

Spolu s tím se v oživeném duševním organismu probouzejí tvořivé síly, jež proudí z celého kosmu a jež člověk potřebuje pro plnění svých životních úkolů. Svébytnost obnovená novými zážitky uvolňuje síly, jež se mohou vlévat do všeho zevního konání a dávat mu potřebnou jistotu a orientaci:

*... to probudit má síly světové,
ve vnější dílo mého života je vlévat...*

Činností, zaměřenou k světu, však člověk formuje zároveň sama sebe, vyvíjí se, vtiskuje se v přítomné bytí a plně se v něm inkarnuje:

... a v růstu v bytí přítomné mě vtisknout.

Tak se ve vývoji duše a světa neustále setkává minulost s přítomností, aby po metamorfóze vyústila v budoucnost.

(1. – 7. prosince)

**Kann ich das Sein erkennen,
Daß es sich wiederfindet
Im Seelenschaffensdrange?
Ich fühle, daß mir Macht verlieh'n,
Das eigne Selbst dem Weltenselbst
Als Glied bescheiden einzuleben.**

**Zda mohu poznat bytí,
by nalezlo se znovu
v tvořivé touze duše?
Že moc mi dána, cítím,
svým vlastním já v Já světové
se jako článek skromně vžívat.**

V prvním adventním týdnu doznívá pro duši období krize a zkoušky, vyplývající z jejího kontaktu se světem, do něhož se dostává svým vlastním chtěním. Jestliže si uvědomila, že rozvíjením zevní činnosti formuje i sebe samu, vzniká v ní úzkostná otázka: Je to, co konám, světu přiměřené? Odrážejí se v tom jeho pravé vývojové tendence? Nezasahuji svými činy příliš násilně do okolního světa, až v přílišné snaze uplatňovat svou vlastní individualitu? Jinými slovy: Může se světové bytí nalézt v tom, co vychází z mého individuálního tvořivého úsilí?

*Zda mohu poznat bytí,
by nalezlo se znovu
v tvořivé touze duše?...*

Na tuto otázku si duše nalézá odpověď v duchu již dříve poznané zkušenosti „verliere dich, um dich zu finden“ (jen ztrat' se, abys nalezl se zas). Je to vůdčí motiv ve skryté kvadratuře roku, jenž zaznívá poprvé na jaře (9.), podruhé v létě (18.), kdy se má duše utvářet tak, aby se stala důstojným rouchem ducha; a nyní potřetí, kdy si **ze své vlastní moci**, získané sebepoznáním, duše uvědomuje, že míru se světem může dosáhnout jen skromným vžíváním se do jeho duchovní podstaty, jejímž článkem se cítí být:

*... Že moc mi dána, cítím,
svým vlastním já v Já světové
se jako článek skromně vžívat.*

Pouze v této náladě pokory může se svět zrcadlit v duši **čistě** a nalézt se v jejím úsilí. Jen z této pravé adventní nálady může se pak jednou uskutečnit vánoční „zrození ducha v klíně duše“.

(8. – 14. prosince)

**In meines Wesens Tiefen spricht
Zur Offenbarung drängend
Geheimnisvoll das Weltenwort:
Erfülle deiner Arbeit Ziele
Mit meinem Geisteslichte,
Zu opfern dich durch mich.**

**V hlubinách bytosti mé praví,
směřujíc k svému zjevení,
tajemně Slovo světové:
Své práce naplň cíle
mým světlem duchovním,
bys obětoval sebe skrze mne.**

Ve svém úsilí si duše vybojovala poznání, že vyrovnání se světem dosáhne jen cestou skromného vžívání se do bytostí a skutečností, jež ji obklopují. Tím dosahuje stupně, kdy její tvořivé touze může vycházet vstříc z druhé strany, z duchovního světa, světové Slovo, směřující k svému zjevení v připravené duši.

Zárodek přijatý na výšinách léta v jánském období začíná tak na druhém pólu roku, v adventním období, v hlubinách vlastní bytosti vysílat svůj první paprsek a promlouvat, zatím jen v tajemném šepotu:

*V hlubinách bytosti mé praví,
směřujíc k svému zjevení,
tajemně Slovo světové...*

Víme již, že ony „hlubiny“ jsou sférou éterného těla, kde duše dospívá k prvním hlubším poznatkům světa i sebe samé a kde se může také setkat s Tím, jenž právě v dnešní době světového adventu spěje k svému zjevení v lidských duších.

Avšak jen člověk, který se v pokorném odevzdání ztišil sám v sobě, může slyšet již Jeho šepot. Jsou to slova, která nejen potvrzují poznání o nutnosti pokory, nýbrž vybízejí i k tomu, aby vlastní úsilí se naplnilo světlem Ducha:

*... Své práce naplň cíle
mým světlem duchovním...*

Co je toto duchovní světlo? Je totožné s oním, o němž se v průpovědi Základního kamene praví: „In der Zeitenwende – trat das **Welten-Geisteslicht**... Göttliches Licht – Christus-Sonne“ (na přelomu časů – vstoupilo duchovní světlo světa... božské Světlo – Slunce Kristovo).

Jen když v duši zazáří světlo božského Loga, jež bylo na počátku a skrze něž všechno učiněno jest, Slunce Kristovo, jehož paprskem je vyšší já člověka, dosáhne úsilí duše svého pravého cíle. Světlo vyššího poznání se jí pak stane i světlem pravého konání, zdrojem morálních intuicí, jež vedou cestou oběti vlastní nižší přirozenosti, úzkého sobeckého já:

... *bys obětoval sebe skrze mne.*

Na konci této cesty se duši otevírá brána k vánočnímu jasu.

Zima

(15. – 21. prosince)

**Zu tragen Geisteslicht in Weltenwinternacht
Erstebet selig meines Herzens Trieb,
Daß leuchtend Seelenkeime
In Weltengründen wurzeln,
Und Gotteswort im Sinnesdunkel
Verklärend alles Sein durchtönt.**

**V noc zimní světovou nést světlo duchovní
se snaží blaženě pud mého srdce,
by sémě duše zazářilo,
v základech světa zakořenilo
a božské Slovo v temnu smyslů
vším bytím znělo silou proměny.**

Duchovní světlo božského Slova, jež zazářilo v druhém adventním týdnu poprvé duši, otevřené v pokoře k oběti, je světlem, které svítí v temnotách. Vzbuzuje proto v duši radostné úsilí, nenechat je pouze pro sebe, neschovávat je pod kbelec svých sobeckých úmyslů a přání, nýbrž šířit je kolem sebe, prosvěcovat jím temnoty zimní noci, jež vládne všemu hmotnému světu:

*V noc zimní světovou nést světlo duchovní
se snaží blaženě pud mého srdce...*

Lampou duše, v níž toto světlo svítí, je **srdce**, jež není pouze orgánem fyzickým, nýbrž i duševním a duchovním, a jako takové se může stát pravým nositelem světového Slova, kolébkou, v níž se může zrodit. Proto se v celém průběhu roku objevuje „srdce“ až nyní, ve sféře vánoc, a bude od nynějška znít téměř každý týden sedmkrát za sebou.

Jako jsou vánoce srdcem roku, je lidské srdce pravým orgánem vánoc. Při svém sestupu do sebe samé dosahuje duše na prahu dvanácti svatých nocí své nejhlubší niternosti, svého srdce. A zde se jí otevírají skryté zdroje, z nichž proudí mocné síly do temnoty světa. Duše nebyla poslána do světa hmoty, aby se v něm ztrácela, anebo aby se od něho odvracela, nýbrž aby jej prosvítla a produchovněla. Aby svým čistým myšlením, cítěním a chtěním zasazovala do hmoty Země semena světla, jež v ní sice zapouštějí kořeny, ale jen proto, aby svítla v jejích temnotách:

*... by sémě duše zazářilo,
v základech světa zakořenilo...*

Toho je duše schopná právě jako prostřednice božského Slova, jež **skrze ni** sestupuje až do temna smyslů, aby v nich znělo mohutnou, proměňující silou:

*... a božské Slovo v temnu smyslů
vším bytím znělo silou proměny.*

Tak nám meditace třetího adventního týdne zprostředkovává náladu radostného očekávání. Mohli bychom ji nadepsat slovy Pavlovými: „**Chairete, ho Kýrios engys** – Radujte se, Pán je blízko!“

Vánoční nálada

(22. – 28. prosince)

**Ich fühle wie entzaubert
Das Geisteskind im Seelenschoß;
Es hat in Herzenshelligkeit
Gezeugt das heil'ge Weltenwort
Der Hoffnung Himmelsfrucht,
Die jubelnd wächst in Weltenfernen
Aus meines Wesens Gottesgrund.**

**Jak kouzla zbaven cítím
duchovní dítě v lůně duše;
do jasu srdce zplodilo
světové svaté Slovo
naděje nebes plod,
jenž roste s jáсотem do dálav světů
z božského základu mé bytosti.**

V půlnoční hodině roku dospívá duše k svému cíli. Protrpěla se zkouškami k duchovnímu světlu sebepoznání a k pochopení oběti jako svého nejvyššího morálního činu, jímž probouzí svůj sluch pro znění božského Slova ve vlastním srdci; také k jeho hlasu ve vnějším světě dospěla kdysi, na opačném pólu roku, jen cestou oběti. Nyní cítí, že je zbavena kouzla všech ilusí a sebeklamů, že padají poslední překážky a odhalují se poslední clony, jež ji dělí od duchovního dítěte vyššího já, jež se rodí v jejím lůně:

*Jak kouzla zbaven cítím
duchovní dítě v lůně duše...*

Rodí se ve vánočním jasu očištěného srdce, naplněného božským Slovem jako nebeský plod naděje, s níž duše nastupovala na podzim svou cestu do vlastního nitra. Naděje, jež se nyní stává naplněním:

*... do jasu srdce zplodilo
světové svaté Slovo
naděje nebes plod...*

Tajemství zrození, jež se uskutečňuje v nejhlubší zimní noci, je splněním všech lidských nadějí. Je znamením znovuzrození a věčné obnovy, jež dává člověku pravou jistotu do budoucnosti. A v tomto znamení si duše uvědomuje, že stále znovu a znovu sestupuje do jeskyně těla, aby její těsný prostor prozářila vesmírnými dálavami; aby v ní přemohla temnoty světa a prohřála mrazivý dotyk mrtvého kamene hřejivým dechem lásky.

V místě, kde je tma nejhušší, kde sestup duše dosahuje svého nejnižšího bodu, kde vládne noc smrti, slaví duše svůj slunovrat, začíná „stvoření nový vzestup – jitra mladá moc“. Při pohledu na dítě zrozené v jeskyni si duše radostně uvědomuje, že pozemské tělo, do něhož

sestupuje, je **tělem naděje**, ohniskem, v němž se shromažďují paprsky nebeských sil, aby z něho vyzařovaly do dálav světů; božským základem, v němž se spojují hlubiny s výšinami:

*... jenž roste s jásotem do dálav světů
z božského základu mé bytosti.*

V tomto nejhlubším poznání tryská z duše jásavý chvalozpěv, v němž se spojuje s chóry andělů: „Doxa en hypsistois – Gloria in excelsis“.

(29. prosince – 4. ledna)

**An Geistesoffenbarung hingegeben
Gewinne ich des Weltenwesens Licht.
Gedankenkraft, sie wächst
Sich klärend mir mich selbst zu geben,
und weckend löst sich mir
Aus Denkermacht das Selbstgefühl.**

**Zjevení Ducha odevzdán,
podstaty světa světlo získávám.
Moc myšlení mi vzrůstá, jasní se,
by sobě samému mě dala
a v probuzení vzhází mně
z myslivé moci pocit já.**

Průpověď tohoto týdne stojí na přelomu starého a nového roku. Její smysl pochopíme nejen z vánoční sféry duchovního zrození, nýbrž i ze zrcadelného zážitku na vrcholu léta (14.) a z nálady michaelského týdne (26.), jímž byla zahájena poslední čtvrtina roku.

Jako v jánském období byla duše odevzdána zjevení smyslů, v němž ztrácela pud vlastní bytosti, svou vlastní osobnost (An Sinnesoffenbarung hingegeben – verlor ich Eigenwesens Trieb), tak nyní se odevzdává duchovnímu zjevení, v němž získává světlo světové bytosti – „půlnoční slunce“ vánočního mystéria:

*Zjevení Ducha odevzdán,
podstaty světa světlo získávám...*

Ztráta léta se tak mění v zisk zimy a uzavírá cestu od jednoho pólu roku k druhému. Bylo to možné proto, že uprostřed mezi oběma póly, v michaelském týdnu, byly „utuženy duchovní pudy“ živého myšlení, naplněného vůlí, s nímž nastoupila duše na podzim svou cestu sebepoznání. Prozářena světlem božského Slova, vyrůstá nyní tato síla myšlení k plnému jasu, stává se **zřivým** myšlením, aby dala lidské já sobě samému, tj. jeho věčnému zdroji – duchovnímu já, zrozenému ve svaté noci:

*... Moc myšlení mi vzrůstá, jasní se,
by sobě samému mě dala..*

V michaelském týdnu začal vývoj, jenž nyní vrcholí. Tehdy bylo poukázáno na zrození (daß sie gebären Selbstgefühl – zu tragen mich in mir – by pocit sebe zrodily, že v sobě nesu sebe sama), jež se uskutečňuje o vánocích:

*... a v probuzení vzhází mně
z myslivé moci pocit já.*

Výraz „Selbstgefühl“ se v celém průběhu roku objevuje jen v těchto dvou týdnech: v michaelském jako vědomí vzdáleného cíle; ve vánočním, na přelomu roku, jako **probuzení**, nesené myšlením, jež není pouhým bezmocným stínem, ale světelnou mocí zření (Denkermacht). Jen z této moci se může zrodit pocit vyššího já (Selbstgefühl) – pravá, čistá miska Grálu, naplněná světovým Slovem, schrána, v níž je skryto tajemství inkarnace. A tak,

jako na výšinách léta mohla duše vytušit, co znamená „já v Kristu“, tak v hlubinách zimy dospívá k poznání „Kristus ve mně“.

(5. – 11. ledna)

**Und bin ich in den Geistestiefen,
Erfüllt in meinen Seelengründen
Aus Herzens Liebewelten
Der Eigenheiten leerer Wahn
Sich mit des Weltenwortes Feuerkraft.**

**A jsem-li v ducha hlubinách,
pak v základech mé duše,
ze světů lásky v srdci,
se plní výlučností klam prázdný
ohnivou silou světového Slova.**

V tomto týdnu končí dvanáct svatých nocí a začíná nálada epifanie – božského zjevení; je to vlastně přechod od tajemství lidského vtělení k mystériu božské inkarnace.

Duše je nadále prozářena vánočním jasem, v němž se spojily nebeské výšiny s pozemskými hlubinami, aby v duševním klínu zplodily duchovní dítě – pocit vyššího já jako nositele síly Kristovy.

Tento pocit se mohl zrodit jen ze živé moci myšlení, jež duše rozněcuje v „hlubinách ducha“ (Geistestiefen), tj. ve vlastním éterném těle.

Jen v této sféře, ve světelném zdroji myslivé moci, může dosáhnout duše pravého vánočního zážitku; ne z myšlení hlavy, nýbrž z **myšlení srdce**, které se tu stává skutečným orgánem poznání.

V tomto týdnu zaznívá motiv srdce potřetí. Nejprve to bylo v posledním adventním týdnu, kdy se projevil jako radostný pud srdce (Herzenstrieb) nést světlo ducha v zimní noc hmoty. Podruhé ve středu vánoc jako jas srdce (Herzenshelligkeit), jež se stalo orgánem zření. Nyní se nám ukazuje tato sféra ve své pravé podobě – jako **svět lásky** (des Herzens Liebewelten).

Všechno, co je **kolem nás**, jsou jen různé podoby **světla** – od jeho ztemnělé formy v pevné hmotě až k jeho nejvyššímu stupni, k duchovnímu světlu **moudrosti**.

Všechno, co je **uvnitř nás**, v našem duševním životě, jsou jen různé odstíny **lásky** – od její vychladlé podoby sebelásky až k posvátnému **ohni** láskyplného odevzdání a tvořivé oběti.

Duše, jež nastoupila se vši vážností stezku duchovního poznání, připravuje své éterné tělo, v němž rovněž žijí síly světla a tepla, k tomu, aby mohla přijmout nejen světlo (Weltenwesenslicht), nýbrž i **ohnivou sílu** světového Slova (des Weltenwortes Feuerkraft).

Když skuteční v sobě toto spojení vyšších sil světla a tepla, slunce Kristova, **sil moudrosti a lásky**, pak prohlédne prázdný klam svých výlučností (der Eigenheiten leerer

Wahn), jenž je jen duševní schránou (Seelengründe), vnějším rouchem věčné individuality. –
Tímto dovršením vánočního zážitku duše přechází práh epifanie.

(12. – 18. ledna)

**Der Seele Schaffensmacht,
Sie strebet aus dem Herzensgrunde,
Im Menschenleben Götterkräfte
Zu rechtem Wirken zu entflammen,
Sich selber zu gestalten
In Menschenliebe und im Menschenwerke.**

**Moc duše tvořivá
se snaží z hloubi srdce
roznítit božské síly
v životě lidském v pravou působnost
a sama utvářet
se v lidské lásce, v lidském díle.**

Vánoční doba byla pro duši příležitostí, aby našla svůj vlastní střed **v srdci**, jenž se jí stalo orgánem zření i naslouchání, schopným přijímat nejen světlo moudrosti, nýbrž i uchopovat ohnivou sílu božské lásky.

Nyní vystupuje zasvěcení srdce na čtvrtý stupeň. Z duchovního znovuzrození proudí z nitra srdce síly obnovy, tvořivá moc duše, jež se začíná obracet z nitra opět navenek, k pozemské působnosti:

*Moc duše tvořivá
se snaží z hloubi srdce...*

O působení z nitra navenek se hovořilo již na podzim, na konci michaelské doby, při sestupu duše do duchovních hlubin vlastního éterného těla, v němž byla zažehnuta síla živého myšlení, vnitřní slunce, vyzařující navenek (31.). Tehdy to byl ovšem jen počátek procesu, jenž dozrává až po vánoční proměně, kdy světlo a teplo malého vnitřního slunce duše se spojilo s duchovním sluncem božského Slova. Tehdy zazářily první paprsky duševního slunce, aby daly „zrát tvůrčím mocem z pudů duše v díle člověka“. Nyní tato tvořivá moc duše dozrála ve svém pravém základu – v srdci:

*... roznítit božské síly
v životě lidském v pravou působnost...*

– aby božské síly světového éteru světla a tepla, Kristových sil moudrosti a lásky, s nimiž se spojila o vánocích, rozsvítila v pravou pozemskou působnost, již utváří sebe samu:

*... a sama utvářet
se v lidské lásce, v lidském díle.*

Touto nesobeckou pozemskou působností nejen „v lidském díle“, nýbrž i „v lidské lásce“, rozvíjí duše v sobě onen pocit vyššího já (Selbstgefühl), jenž byl jejím vánočním zážitkem, tak, aby z nitra postupně pronikal a proměňoval celou bytost člověka.

(14. – 25. ledna)

**Es ist in diesem Winterdunkel
Die Offenbarung eigner Kraft
Der Seele starker Trieb,
In Finsternisse sich zu lenken
Und ahnend vorzufühlen
Durch Herzenswärme Sinnesoffenbarung.**

**Je v tomto zimním temnu
zjevení vlastní síly
mé duše mocným pudem
do temnot obrátit se
a tuchou vycit'ovat
vřelostí srdce smyslů zjevení.**

V průpovědi minulého týdne zazněl tiše motiv, jenž ohlašuje **nový obrat** v duševním prožívání roku. Období od Michaela až do vánoc bylo ve znamení sestupu duše do vlastního nitra. Tento vývoj dosáhl svého cíle o vánocích až v samých základech lidské bytosti – **v srdci**, naplněném světlem a teplem vyššího já. V srdci objevuje duše také zdroj mocné tvořivé síly, jež je smyslem této Země – **síly lásky**. Ne sebelásky, která je službou nižšímu já, nýbrž nesobecké lásky, jež je projevem pravého já člověka.

Každá skutečná láska má tendenci nezůstávat sama v sobě, ale obracet se navenek, do svého okolí. Proto je také doba zimního slunovratu dobou velkého obratu duše. Směr jejího putování se obrací opět z nitra ven, do temnoty světa, kterou chce prosvětlit a prohřát nově získanou silou. Proto se praví:

*Je v tomto zimním temnu
zjevení vlastní síly
mé duše mocným pudem
do temnot obrátit se...*

Oči duše, obrácené dosud dovnitř, se s přibývajícím denním světlem obracejí opět k světu, v němž musí plnit své pozemské úkoly.

A tu se nám po dlouhé době opět objevuje motiv **tušení**, schopnosti, kterou duše vyvíjí **místo myšlení** v letním období, od svatodušních svátků do michaelské doby. Naposled zazněl jako poslední odlesk léta na podzim (27.), jako „touha plná tušení“ (ein ahnungsvolles Sehen) po dalekém cíli sebezpoznání. Cíle bylo však dosaženo jinou schopností – světlem živého myšlení. Nyní, ještě v zimním temnu, se tušení vynořuje znovu, ale jen **jako zárodek**, který se plně vyvine až ve svatodušní době. Protože: jako sebe samu uchopuje duše v jasů zřivého myšlení, tak clonou smyslového světa proniká silou tušení, vyvěrající z vřelého srdce:

*... a tuchou vycit'ovat
vřelostí srdce smyslů zjevení.*

Nesobecká láska se tak jeví jako pravá síla poznání světa a jeho tajemství.

(26. ledna – 1. února)

**In winterlichen Tiefen
Erwarmt des Geistes wahres Sein;
Es gibt dem Weltenscheine
Durch Herzenskräfte Daseinsmächte;
Der Weltenkälte trotzt erstarkend
Das Seelenfeuer im Menscheninnern.**

**V hlubinách zimních
se pravé bytí ducha zahřívá;
a dává světovému zdání
silami srdce mocnost života;
vzdor chladu světa sílí
duševní oheň v nitru člověka.**

V náladě minulého týdne se duše obrátila z nitra srdce opět k vnějšimu světu, ke zjevení smyslů. Uprostřed zimy však cítí nejspíše chlad zevní skutečnosti, ztuhlost hmoty, v níž je sama uvězněna a kterou musí prohrát a proměnit – jako semeno, jež přemáhá svým teplem chladnou neživou zemi a uchovává si v ní sílu k novému růstu. Podobně i duše musí zachovávat své vnitřní teplo v těsné kobce hmoty a zahřívát se v pravém bytí ducha:

*V hlubinách zimních
se pravé bytí ducha zahřívá...*

Jako na výšinách léta pozvedalo slunce lidské citění do vesmírných dálav (10.), tak vyzařuje duše do hlubin zimy teplo svého vnitřního slunce, své pravé duchovní podstaty.

V obratu k zevnímu světu se tak srdce jeví na 6. stupni svého zasvěcení jako pramen síly, jež je schopna prožhavit stěnu smyslového zdání v mocnost života:

*... a dává světovému zdání
silami srdce mocnost života...*

Teplem srdce může duše vycítit v hlubinách světa působení Ducha Otce výsostí (Denn es waltet der Vatergeist der Höhen – in den Weltentiefen Sein erzeugend neboť vládne Duch Otec výsostí – v hlubinách světů, tvoře bytí) a stát se semenem, jež svým vnitřním ohněm vzdoruje chladu hmoty, ba sílí v něm ve své schopnosti růstu:

*... vzdor chladu světa sílí
duševní oheň v nitru člověka.*

Zážitek pravého bytí ducha zažehuje v duši očistný oheň, jenž proniká všemi jejími schránkami, především duševním tělem, jež je samo sférou ohně. Odtud pak září silou proměny do chladnouceho světa hmoty.

(2. – 8. února)

**Ergreifend neue Sinnesreize
Erfüllet Seelenklarheit,
Eingedenk vollzogner Geistgeburt,
Verwirrend sprossend Weltenwerden
Mit meines Denkens Schöpferwillen.**

**Zas nové vzněty smyslů chápe
jas duševní a naplňuje,
ve vzpomínce na ducha zrození,
ve změti rašící růst světový
tvořivou vůlí mého myšlení.**

Niternost zimních nocí dozněla a do otevřené duše proudí smyslový svět, duše začíná opět uchopovat jeho nové dojmy a podněty:

Zas nové vzněty smyslů chápe...

Po podzimním sestupu do hlubin následuje nyní výstup na výšiny smyslů. Je to však cesta pašijová, strastiplná, na níž se duše opět ztrácí sama sobě a je nakonec ukřižována ve světě hmoty. Zatím je tomu ovšem vzdálena, neboť ji stále ještě naplňuje zážitek vánočního jasu:

... jas duševní a naplňuje...

– stále ještě žije ve vzpomínce na duchovní zrození v tajemné světové noci:

... ve vzpomínce na ducha zrození...

A proto může čelit záplavě smyslových dojmů, rašících chaoticky ze všech stran:

... ve změti rašící růst světový...

Duše, jež našla svůj střed, se nedává zmást proudem světového dění, ale naopak jej prosvěcuje světlem svého tvořivého myšlení:

... tvořivou vůlí mého myšlení.

Duše tedy žije ještě plně ve sféře živého myšlení, jehož sílu zažehla ve svém éterném těle, kde je myšlení totožné s tvořivou vůlí (Schöpferwillen). Proto je může užívat jako pořadající síly, jež vnáší řád do matoucího víru smyslových vjemů a vytváří spolu s nimi celou skutečnost poznání.

Průpověď dnešního týdne dovršuje kvadrant, o němž jsme již hovořili a jehož vůdčím motivem je vyrovnání se duše se světem: od ztráty sebe samé ve světovém dění (9.) přes rozhodnutí stát se rouchem ducha (18.), k němuž nalézá prostředek v oběti (35.), až k uchopení vnějšího světa světlem tvořivého myšlení. Tím je tento proces dokonán v úplném aktu poznání.

(9. – 15. února)

**Es festigt sich Gedankenmacht
Im Bunde mit der Geistgeburt,
Sie hellt der Sinne dumpfe Reize
Zur vollen Klarheit auf.
Wenn Seelenfülle
Sich mit dem Weltenwerden einen will,
Muß Sinnesoffenbarung
Des Denkens Licht empfangen.**

**Moc myšlenek se zpevňuje
ve svazku se zrozením duchovním
a matné smyslů podněty
zjasňuje v plnou zřetelnost.
Když plnost duševní
se s děním světovým chce spojit,
pak musí smyslů zjevení
myšlení světlo přijmout.**

Průpověď tohoto týdne je potvrzením a prohloubením předešlého zážitku, v němž se duše, zjasněná duchovním zrozením a naplněná tvořivou vůlí myšlení, střetává s chaoticky plynoucími smyslovými dojmy, jimiž se zjevuje vnější světové dění. Zážitek doteku vyššího já ve vlastním nitru žije však dosud tak silně, že onen vnější proud, jenž se pozvedá v nové vlně smyslových vjemů, nejen neoslabuje, nýbrž naopak upevňuje dobytou sílu myšlení:

*Moc myšlenek se zpevňuje
ve svazku se zrozením duchovním...*

Temné podněty smyslů jsou světelnou silou myšlení prozářeny a vyjasněny až do úplné zřetelnosti duchovní podstaty, na niž skrytě poukazují:

*... a matné smyslů podněty
zjasňuje v plnou zřetelnost...*

Jestliže se má člověk spojit s vnějším děním světovým celou svou duševní bytostí, myšlením, cítěním i chtěním, v plnosti dosaženého sebepoznání:

*... Když plnost duševní
se s děním světovým chce spojit...*

– pak zjevení smyslů, jež nejsou ničím jiným než zálivy vnějšího světa do duše, musí být naplněno a prosvíceno světlem živého myšlení. Jeho nosné síly proudí v éterném těle, kde zrcadlí jas duše a odkud pronikají i do temnot smyslového světa, aby jej uchopily a spojily se s ním v celistvém aktu poznání:

*... pak musí smyslů zjevení
myšlení světlo přijmout.*

Můžeme shrnout: Tou měrou, jak slunce začíná opět stoupat na obloze stále výš a výš, začíná se vnitřní světlo duše, jež dosáhlo svého zenitu o vánocích, opět sklánět k obzoru. V rytmickém dýchání duše a světa se tak obě světla, vnější i vnitřní, znovu k sobě blíží. Dosud však žijeme ve sféře duševního léta, a proto vnitřní slunce září ještě v plné síle, zatímco světlo okolního světa se projevuje zatím jen stíny smyslových dojmů a podnětů, jež musí být prozářeny zevnitř, vnitřními silami duše, aby zjevily svou pravou podstatu.

(16. – 22. února)

**Die Welt, sie drohet zu betäuben
Der Seele eingebor'ne Kraft;
Nun trete du, Erinnerung,
Aus Geistestiefen leuchtend auf
Und stärke mir das Schauen,
Das nur durch Willenskräfte
Sich selbst erhalten kann.**

**Svět hrozí, že omámí
vrozenou sílu duše;
ted' vystup ty, ó vzpomínko,
zářivě z hlubin duchovních
a zesil moje zření,
jež pouze silou vůle
se může samo udržet.**

Duše si uvědomila, že stále mocněji vystávající vlně smyslových dojmů, jimiž se do ní vlévá vnější svět, musí čelit jen silou myšlení, kterou získala duchovním zrozením. Myšlenkovou mocí může prozářit závoj smyslů až k duchovní skutečnosti.

Se stoupajícím sluncem vystupuje však vnější svět se stále větší důrazností a vystavuje tak duši další, v průběhu roku již čtvrté zkoušce. V kvadrantu varování a napomenutí, jímž duše prochází v každém ročním období (7., 20., 33.) a vyrovnává se střídavě s nebezpečím luciferského svodu nebo ahrimanského zakletí, stojí nyní před zimní zkouškou. Ve smyslovém světě působí ahrimanské moci, hrozící, že duši přemohou, ohluší a odejmou jí její vrozenou sílu:

*Svět hrozí, že omámí
vrozenou sílu duše...*

Proti této hrozbě může vzývat jen sílu **vzpomínky** na onen světelný zážitek na přelomu roku – sílu, kterou čerpá z duchovních hlubin éterného těla:

*... ted' vystup ty, ó vzpomínko,
zářivě z hlubin duchovních...*

– neboť v životním tabló éterného těla se zrcadlí všechen obsah jejího vědomí.

Jen vzpomínkou, čerpanou z této sféry, je možno posílit slábnoucí schopnost zřivého myšlení:

... a zesil moje zření...

– zření, jež je možno nyní udržet jen silou vůle, která těsně souvisí se schopností vzpomínání:

*... jež pouze silou vůle
se může samo udržet.*

To nám připomíná i průpověď Základního kamene, když právě v oblasti chtění vyzývá duši k cvičení duchovního vzpomínání (übe Geist-Erinnern).

Průpověď tohoto týdne zapadá do období karnevalu, v němž si lidé od dávných dob nasazovali masky, často démonické podoby, aby si připomněli, jaké síly se staví mezi lidskou duší a vnějším světem, a aby se nedali oklamat maskou smyslového zdání, zakrývající pravou skutečnost. To budiž v této době i napomenutím pro nás.

(23. února – 1. března)

**Es will erstehen aus dem Weltenschoße,
Den Sinnenschein erquickend, Werdelust.
Sie finde meines Denkens Kraft
Gerüstet durch die Gotteskräfte,
Die kräftig mir im Innern leben.**

**Ze světového lůna povstat chce
a zdání smyslů osvěžit chuť k růstu.
Necht' najde sílu mého myšlení
ve zbroji božských sil,
jež mocně žijí v nitru mém.**

Když duše prošla svou zimní zkouškou, v níž proti přívalu smyslových dojmů, hrozících utlumit její vnitřní světlo, postavila silou své vůle vzpomínku na duchovní zrození, je nyní připravena na další zážitek.

Zima se pomalu chýlí ke konci a příroda vstupuje do předjaří. Země je sice ještě ztuhlá, avšak pod mrazivým příkrovem se všude probouzí tajemně nový život. To cítí duše i ve svých schránkách, především ve smyslové sféře, jíž do ní neustále proudí vnější svět.

Probouzení nového života je provázeno slastným pocitem růstu, jenž naplňuje okolní přírodu a je vycit'ován spoluprožívající duší. Radost z dění, z vlastního vývoje, osvěžuje smyslové zdání a dává barvám, zvukům a vůním jejich sytost a zářivost:

*Ze světového lůna povstat chce
a zdání smyslů osvěžit chuť k růstu...*

Každá slast nese v sobě tendenci k rozplývání, rozpouštění, k usínání bdělého vědomí já. Duše, jež obstála v předchozí zkoušce, je však schopna tuto tendenci vyrovnat zpevňující silou myšlení:

... Necht' najde sílu mého myšlení...

– nikoliv ovšem každodenního myšlení vázaného na smysly, nýbrž myšlení naplněného moudrostí vyššího já a vyzbrojeného božskými silami éterného těla:

... ve zbroji božských sil...

– silami, jež dosud mocně žijí ve vlastním nitru:

... jež mocně žijí v nitru mém.

– v nitru, do něhož duše sestoupila uprostřed zimy, aby načerpala sílu k svému novému setkávání se světem, k svému novému vývoji.

(2. – 8. března)

**Im Lichte, das aus Weltenhöhen
Der Seele machtvoll fließen will,
Erscheine, lösend Seelenrätsel,
Des Weltendenkens Sicherheit,
Versammelnd seiner Strahlen Macht,
Im Menschenherzen Liebe weckend.**

**Ve světle, které z výšin světových
chce k duši mocně plynout,
se zjev a rozřeš duše záhady,
jistoto světového myšlení,
shromáždí paprsků svých moc
a v lidském srdci lásku vzbud'.**

Aktivním myšlením si duše uvědomuje, že za všemi smyslovými zážitky plyne k ní zvenčí, z Otcovských výsostí světa, mocný proud **světla**, jež, samo neviditelné, činí vše viditelným a vnímatelným:

*Ve světle, které z výšin světových
chce k duši mocně plynout...*

Smyslové dojmy jsou ve své podstatě jen různými formami světla, jež vystupuje nad obzor duše současně s prvními zárodky života v přírodě.

Nové rozvinutí tvořivých sil je však, jako všechno tvoření, zároveň cestou pašijovou. Zážitky, jež nám zprostředkovávají naše smysly, skrývají vedle slastných pocitů i stejnou míru bolesti a utrpení, danou jejich mezemi.

Naučíme-li se je však přijímat **nazíravou silou úsudku**, jež překonává zprvu dané hranice a povznáší se nad protiklady slasti a bolesti, sympatie a antipatie, pak se nám za světem jevů zjevují **kosmické myšlenky**, světlo moudrosti, jež dává jistotu poznání a řeší záhady duše v jejím vztahu se světem:

*... se zjev a rozřeš duše záhady,
jistoto světového myšlení...*

Soustředěná moc světla moudrosti:

... shromáždí paprsků svých moc...

– je vetkávána do nitra člověka, tj. do elementu **lásky**, jejímž zdrojem a orgánem je lidské srdce. V něm se může spojit světlo moudrosti, proudící zvenčí, s niterným **teplem** lásky, zažehnuté v uchopení vyššího já:

... a v lidském srdci lásku vzbud'.

Motiv srdce tu zaznívá posedmé a naposledy. Síla, kterou v něm člověk roznítil v hlubinách zimy, se musí nyní obrátit plně navenek a provázet pašijovou cestu duše pozemským světlem.

(9. – 15. března)

**Ich fühle Kraft des Weltenseins:
So spricht Gedankenklarheit,
Gedenkend eignen Geistes Wachsen
In finstern Weltennächten,
Und neigt dem nahen Weltentage
Des Innern Hoffnungsstrahlen.**

**Moc světového bytí cítím:
tak praví jasné myšlení,
jež růstu svého ducha vzpomíná
za temných nocí světových
a k blízkému dni světa sklání
paprsky vnitřní naděje.**

Se vzrůstající září slunce pociťuje duše stále intenzivněji moc světového bytí, jež do ní vniká všemi branami smyslů. Proti fyzickému světlu zvenčí může stavět jen vnitřní světlo myšlenek:

*Moc světového bytí cítím:
tak praví jasné myšlení...*

– světlo myšlení, jež je jejím hlavním ziskem duchovního prožívání za temných nocí zimy, kdy vnější světlo zářilo nejslaběji:

*... jež růstu svého ducha vzpomíná
za temných nocí světových..*

Po temné světové noci nastává nyní nový světový den. Probouzející se jitro vnější přírody je však zároveň večerním soumrakem duše. Duševní léto se blíží k svému podzimnímu usínání v polaritě rytmů vnějšího a vnitřního života, duše a světa. Zapadající slunce duše však vysílá vstříc novému dni světa paprsky naděje:

*... a k blízkému dni světa sklání
paprsky vnitřní naděje.*

Naposledy se tak objevuje motiv naděje, jenž zazněl v průpovědích Kalendáře duše celkem čtyřikrát, pouze však v podzimních a zimních měsících: Na podzim (28., 29.) jako naděje na dosažení cíle při sestupu duše do vlastního nitra; tato naděje se naplnila o vánocích (38.) jako „nebeský plod“ – naděje světa vložená ve vývoj lidské duše.

Ze tří pavlovských ctností je naděje nejstarší a zároveň nejméně pochopitelnou. Jako důvěra v budoucí vývoj byla vložena již do bytí starého Saturnu a stala se tak nosnou silou všeho vývoje. Člověk žije jen nadějí a může žít jen, dokud má naději, důvěru v budoucnost. Jako se uprostřed zimní noci splňuje naděje světa v duši, jež v sobě rodí ducha, tak na úsvitu světového dne může duše vyvinout naději, že za vším smyslovým světem nalezne jednou téhož ducha – Toho, jenž o sobě pravil „Já jsem světlo světa“.

(16. – 20. března)

**Es spricht zum Menschen-Ich,
Sich machtvoll offenbarend
Und seines Wesens Kräfte lösend,
Des Weltendaseins Werdelust:
In dich mein Leben tragend
Aus seinem Zauberbanne,
Erreiche ich mein wahres Ziel.**

**K já lidskému tak praví,
mocně se zjevujíc
a bytostné své síly uvolňujíc,
chuť světového bytí k růstu:
když vnáším do tebe
svůj život z jeho zakletí,
pravého cíle svého dosáhnu.**

Duše, která vycítila ze světla svého myšlení moc světového bytí a vychází s důvěrou a nadějí vstříc úsvitu nového světového dne, získává tím schopnost slyšet za oponou smyslů hlas světového Ducha:

K já lidskému tak praví...

Jeho působnost v přírodě se projevuje s blížícím se jarem stále mocněji:

... mocně se zjevujíc...

Rašení rostlin, pupenů a listů je výrazem bytostných sil, jež se nyní cele uvolňují ze své zimní spoutanosti:

... a bytostné své síly uvolňujíc...

Již dříve (47.) mohla duše prožívat, že každý růst je provázen slastí. Nyní je tento slastný pocit viditelně rostoucí přírody a s ní rezonující duše **plnou skutečností**:

... chuť světového bytí k růstu...

Pro vnímavou a citlivou duši je však radostný spěch rostlin vzhůru, ke stoupajícímu slunečnímu světlu, ještě něčím víc. Slyší za ním tichou mluvu světa, jenž hledá ji – duši naplněnou duchem, aby do ní vnášel svůj život, své kosmické síly, jež žijí jen v izolaci, v zakletí smyslového zdání, pokud nejsou poznávány ve své podstatě:

*... když vnáším do tebe
svůj život z jeho zakletí...*

Síly proudící přírodou nejsou ničím samoučelným, nemají svůj cíl jen v sobě. Jejich pravý cíl je v poznávající lidské duši, v jejíž čisté hladině se může zrcadlit a poznávat celý svět:

... pravého cíle svého dosáhnu.

Všechno tvoření a vznikání ve světě má své naplnění, svůj pravý cíl v osvobozujícím duchovním poznání lidské duše. K tomuto hlubokému zážitku může člověk vystoupit právě v náladě předvelikonočního období.

Očekávání jara

(21. – 25. března)

**Ins Innre des Menschenwesens
Ergiebt der Sinne Reichtum sich,
Es findet sich der Weltengeist
Im Spiegelbild des Menschauges,
Das seine Kraft aus ihm
Sich neu erschaffen muß.**

**Do nitra lidské bytosti
se vlévá smyslů bohatství.
Duch světový se nalézá
v zrcadle oka lidského,
jež sílu svoji z něho
si musí nově utvořit.**

V předvelikonočním období dospěla duše k zážitku své vlastní ceny pro svět, jenž ji hledá jako svůj pravý cíl, jako smysl světového dění. Vnáší do ní svůj život, vlévá do ní branami smyslů všechnu svou barevnou mnohotvárnost, všechno své bohatství:

*Do nitra lidské bytosti
se vlévá smyslů bohatství...*

Vším, co duše přijímá svými smysly, se obohacuje, získává zkušenosti a tak i možnost vývoje. Na druhé straně však i svět nalézá v zážitcích duše sebe sama. Člověk byl stvořen božskými bytostmi proto, aby v sobě určitým způsobem zrcadlil svět.

První dotyk se světem má člověk ve smyslovém vnímání. Smyslový svět jako sféra prostoru a času se zjevuje ve dvanácti formách, ve dvanácti aspektech smyslového prožívání. Nejvyvinutějším a možno také říci nejdělejší smyslem je **zrak**, jež proto můžeme považovat za reprezentanta všech ostatních smyslů. Je zálivem světla do lidského nitra – víme již, že vnější svět není nic jiného než různé formy světla, byl vytvořen „světlem pro světlo, aby tak vnitřní světlo se mohlo spojovat s vnějším“ (Goethe). A tomu odpovídá:

*... Duch světový se nalézá
v zrcadle oka lidského...*

Obraz světa utvořený v lidském oku i v ostatních smyslech není však úplný. Člověk musí své smysly vyvíjet, zjemňovat, zbavovat otupělosti, do níž upadly vlivem současné civilizace, která netouží po ničem jiném než po smyslovém světě a je za to trestána duševní **slepotou**. Člověk se musí naučit vnímat **čistě**, zbavit se šupin, jež zakrývají jeho vnitřní světlo a čerpat sílu svého zření z Ducha, jenž působí ve světě:

*... jež sílu svoji z něho
si musí nově utvořit.*

Nálada prvního jarního týdne s jeho smyslovým bohatstvím je tak pobídkou k prosbě: „Pane, dej, ať vidím!“

(26. – 30. března)

**Wenn aus den Seelentiefen
Der Geist sich wendet zu dem Weltensein
Und Schönheit quillt aus Raumesweiten,
Dann zieht aus Himmelsfernen
Des Lebens Kraft in Menschenleiber
Und einet, machtvoll wirkend,
Des Geistes Wesen mit dem Menschensein.**

**Když z hlubin duševních
duch obrací se k světovému bytí
a krása prýští z širých prostor,
pak z dálav nebes proudí
životní síla v lidská těla
a s velkou mocí sjednocuje
podstatu ducha s bytím člověka.**

Smyslové bohatství vnějšího světa, vlévající se do nitra lidské bytosti, nalézá odezvu především v jejích duševních hlubinách (Seelentiefen), jež jsme již poznali jako výraz pro pocitové či duševní tělo. V něm máme nositele **vědomí** všech smyslových zážitků. Z těchto duševních hlubin, do nichž jsme byli ponořeni v zimním období, se lidský duch nyní obrací navenek, k vnějšimu světu:

*Když z hlubin duševních
duch obrací se k světovému bytí...*

Výraz „Seelentiefen“ zaznívá v Kalendáři duše jen ve světlé polovině roku, a to na jeho třech vrcholcích: jarním velikonočním (52., 1.), v janském letním (12., 13.) a na prahu podzimu (25.). Odráží se v tom skutečnost, že tyto „hlubiny“ jsou pro duši oblastí, kde se ve vědomém prožívání dotýká se světem, a to v různých situacích a náladách roku.

Nyní, v jarním setkání, vystupuje do popředí **krása** smyslového světa, která se slunečním světlem proudí do duše z dálav prostoru:

... a krása prýští z širých prostor...

Krása vnějšího světa je nejsilnějším zážitkem, jež zprostředkovávají smysly: ať už je to krása horské krajiny nebo letících oblaků, vznešenost hvězdné oblohy nebo pestrý koberec rozkvetlé louky, krása uměleckého díla nebo lidské tváře.

Povznášející zážitek krásy osvěžuje a vlévá do duše i do těla nové životní síly:

*... pak z dálav nebes proudí
životní síla v lidská těla...*

Smyslové dojmy, jimiž se zjevuje světlo světa, jsou tak pro duši pokrmem, jenž sytí nebeským světlem. Jím se člověk může spojit se světem v jeho pravé, duchovní podobě:

*... a s velkou mocí sjednocuje
duchovní bytost s bytím člověka.*

Tato jarní nálada Květné neděle uzavírá roční putování duše a je zároveň předznamenáním nového období, do něhož vstupujeme velikonoční branou mystéria na Golgotě.